

Faunabeheerplan jacht en vrijgestelde soorten

**Zeeland
(2017-2019)**

Faunabeheereenheid Zeeland

10 februari 2017; aangevuld/verbeterd plan: Boerema & van den Brink B.V.
(mr. Drs Boerema, D.B. van den Brink, M.Sc, ir. A. Fopma, J. Kremers)

Leeswijzer

Voor u ligt het eerste Faunabeheerplan jacht en schadebestrijding op basis van vrijstellingen van de Faunabeheereenheid Zeeland (hierna aangeduid als de FBE). Dit plan bevat een omschrijving en onderbouwing van het faunabeheer, voor zover betrekking hebbend op de jacht en het gebruik van vrijstellingen die de FBE in de periode 2017-2019 nodig acht. Dit ter bescherming van verschillende in de wet genoemde belangen in haar hele werkgebied. Met het plan wil het bestuur van de FBE de transparantie, integraliteit en de planmatigheid van alle facetten van het faunabeheer in Zeeland versterken.

Het bestuur van de FBE heeft dit faunabeheerplan op 20 februari 2017 vastgesteld en op dezelfde datum naar Gedeputeerde Staten (GS) van Zeeland gestuurd ter goedkeuring.

Inhoudsopgave

1. Wettelijk kader.....	4
1.1 De Wet natuurbescherming.....	4
1.2 Besluit natuurbescherming.....	5
1.3 Regeling natuurbescherming.....	5
1.4 Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017.....	7
2 Visie.....	9
2.1 Visie van het bestuur inzake jacht en vrijstellingen.....	9
2.2 Procedure.....	9
3. Reikwijdte werkgebied en looptijd faunabeheerplan.....	11
4. Aard, omvang en periode van de handelingen.....	14
4.1 Jacht en schadebestrijding op basis van een vrijstelling.....	14
4.2 Jacht op de wildsoorten, aard en omvang.....	14
4.2.1 Periode en tijd.....	14
4.2.2 Aard en omvang.....	14
4.2.3 Doelomschrijving jacht.....	15
4.2.4 Maatregelen jachthouder.....	15
4.3 Vrijstelling, aard en omvang.....	16
4.3.1 Periode en tijd.....	16
4.3.2 Aard en omvang.....	16
4.3.3 Doelomschrijving vrijstelling.....	17
4.3.4 Maatregelen jacht(akte)houder bij vrijgestelde soorten.....	17
4.4 Relatie jacht en vrijstelling met overige schadebestrijding en beheer.....	18
5. Soorten.....	19
5.1 Soortbeschrijving en ontwikkeling van de soorten.....	19
5.3 Staat van instandhouding.....	20
Zoogdieren.....	22
5.4 Haas (<i>Lepus europaeus</i>).....	22
5.5 Konijn (<i>Oryctolagus cuniculus</i>).....	26
5.6 Vos (<i>Vulpes vulpes</i>).....	31
Vogels.....	36
5.7 Brandgans (<i>Branta leucopsis</i>).....	36
5.8 Canadese gans (<i>Branta canadensis</i> en <i>Branta hutchinsii hutchinsii</i>).....	38
5.9 Fazant (<i>Phasianus colchicus</i>).....	42
5.10 Houtduif (<i>Columba palumbus</i>).....	46
5.11 Kauw (<i>Corvus monedula</i>).....	50

5.12	Spreeuw (<i>Sturnus vulgaris</i>)	53
5.13	Wilde Eend (<i>Anas platyrhynchos</i>).....	56
5.14	Zwarte kraai (<i>Corvus Corone</i>)	60
6.	Monitoring	64
6.1	Afschotregistratie jacht en vrijgestelde soorten	64
6.2	Faunatellingen	65
7.	Wijzigingsmogelijkheid	65
BIJLAGE 1	Bijlagen als opgenomen bij de Verordening wet natuurbescherming zeeland 2017	66
BIJLAGE 2	Overzicht van wettelijke vereisten ten aanzien van de uitoefening van de jacht, het populatiebeheer en schadebestrijding door grondgebruikers.....	68
BIJLAGE 3	Samenvatting van de door de Zeeuwse WBE's ingebrachte zienswijzen naar aanleiding van het voorgelegde concept-faunabeheerplan Jacht en Vrijgestelde soorten 2017-2019	70

1. Wettelijk kader

In de volgende paragrafen worden de juridische en beleidsmatige kaders weergegeven zoals deze ten tijde van het vaststellen van dit faunabeheerplan geldt. Daarbij worden alleen die delen uit wet, besluit, regeling of Verordening aangehaald die direct betrekking hebben op eisen aan dit faunabeheerplan ten behoeve van de uitoefening van de jacht en het gebruik van vrijstellingen.

Daarnaast stellen zowel de Wet natuurbescherming (Wnb), het Besluit natuurbescherming (Bnb) en de Regeling natuurbescherming (Rnb) met name voor de landelijk vrijgestelde soorten, alsmede de jacht een aantal inhoudelijke kaders en voorwaarden. Deze worden verder toegelicht of aangehaald in hoofdstuk 4. Paragraaf 4.2 (jacht) en 4.3 (vrijgestelde soorten).

1.1 De Wet natuurbescherming

Op 1 januari 2017 is de Wnb in werking getreden. De Wnb is de wet die onder andere de bescherming van in het wild levende soorten regelt. De Wnb stelt daarbij regels aan jacht, schadebestrijding en populatiebeheer. Voor de exacte weergave van de hieronder aangehaalde artikelen wordt verwezen naar de gepubliceerde versie van de Wnb op wetten.overheid.nl.

Met de inwerkingtreding van de Wnb moeten alle vormen van het faunabeheer planmatig plaatsvinden. Dit geldt ook voor de uitoefening van de jacht en schadebestrijding op basis van vrijstellingen.

Faunabeheerplan

Faunabeheerplannen vormen de basis voor de uitvoering van populatiebeheer, schadebestrijding als ook de uitoefening van de jacht. Over faunabeheerplannen stelt de Wnb in artikel 3.12 het volgende:

Artikel 3.12

- Lid 1. <...>Het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers en de uitoefening van de jacht geschieden overeenkomstig het faunabeheerplan.*
- Lid 4. Onderdeel van het faunabeheerplan zijn passende en doeltreffende maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade aangericht door in het wild levende dieren.*
- Lid 5. Ten behoeve van een planmatige en doelmatige aanpak van het faunabeheer wordt het faunabeheerplan onderbouwd door trendtellingen van de populaties van in het wild levende dieren in het gebied waarop het faunabeheerplan van toepassing is.*
- Lid 6. Alvorens een faunabeheerplan vast te stellen, hoort de faunabeheereenheid de binnen haar werkgebied werkzame wildbeheereenheden over de inhoud van het plan.*
- Lid 7. Het faunabeheerplan behoeft de goedkeuring van Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de faunabeheereenheid werkzaam is.*

Verder is in lid 9 van artikel 3.12 opgenomen dat Provinciale staten (hierna te noemen: PS) bij Verordening regels stellen waaraan in hun provincie werkzame faunabeheereenheden en de door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplannen dienen te voldoen. Deze regels kunnen betrekking hebben op:

- a. de omvang en begrenzing van het werkgebied van de faunabeheereenheid;

- b. de aard, omvang en noodzaak van de op grond van het faunabeheerplan te verrichten handelingen waarvoor een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 wordt verleend of waartoe opdracht wordt verleend op grond van artikel 3.18;
- c. de wijze waarop en de perioden waarin de handelingen, bedoeld in onderdeel b worden verricht;
- d. de vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties als bedoeld in het tweede lid in het bestuur van de faunabeheereenheid.

Voor de Verordening Wet natuurbescherming voor Zeeland 2017 wordt verwezen naar paragraaf 1.4.

1.2 Besluit natuurbescherming

Het Bnb bevat enkele onderdelen waarmee ten behoeve van onderhavig faunabeheerplan rekening gehouden dient te worden. Voor de exacte weergave van de hieronder aangehaalde artikelen wordt verwezen naar de gepubliceerde versie van het Bnb op wetten.overheid.nl.

Aanwijzing landelijk vrijgestelde soorten

In artikel 3.1 van het besluit worden de Canadese gans, houtduif, kauw, konijn, vos en zwarte kraai aangewezen als soorten als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, van de wet. Dit houdt in dat het gaat om soorten die in het gehele land schade veroorzaken en waarvan reeds verzekerd is dat deze niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen. Derhalve dat de gunstige staat van instandhouding voor deze soorten bij het gebruik van de vrijstelling niet in het geding kan komen.

Regels aan de uitoefening van de jacht en gebruik van het geweer

Verder worden in artikel 3.2 tot en met 3.7 regels gesteld aan de uitoefening van de jacht. Maar ook in paragraaf 3.3.1 worden regels gesteld aan het gebruik van het geweer. Voor dit faunabeheerplan zijn met name de regels voor het gebruik van het geweer (waar en wanneer wel of niet toegestaan) relevant bij de beschrijving van de handelingen per soort (paragraaf 5.1).

Toe te stane middelen, methoden, installaties voor het vangen of doden van vogels

Paragraaf 3.3.1 van het besluit is eveneens van belang. In deze paragraaf (artikel 3.9) worden de middelen, methoden en installaties benoemd, die enkel mogen worden gebruikt voor het vangen of doden van vogels. Dit wil overigens niet zeggen dat al de genoemde middelen, methoden of installaties zonder meer mogen worden toegepast. Deze zullen altijd specifiek moeten worden aangewezen in een besluit tot provinciale vrijstelling, ontheffing of opdracht alvorens er een wettelijke grond is voor het gebruik daarvan.

1.3 Regeling natuurbescherming

De Regeling natuurbescherming regelt vervolgens in de artikelen 3.1 t/m 3.4 onder welke voorwaarden en voor welke wettelijke belangen gebruik kan worden gemaakt van de landelijke vrijstelling voor het vangen of doden van de Canadese gans, houtduif, kauw, konijn, vos en de zwarte kraai.

Reikwijdte landelijke vrijstelling

Belangrijk is dat de vrijstelling alleen wordt verleend aan grondgebruikers voor de bestrijding van Canadese ganzen, houtduiven, kauwen en zwarte kraaien voor handelingen op door de grondgebruiker gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen, ter

voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied.

Wettelijke belangen

Daarbij geldt dat voor de vogelsoorten (Canadese gans, houtduif, kauw en zwarte kraai) de vrijstelling voor het doden of vangen alleen geldt in geval van schade (of dreigende schade) aan de wettelijke belangen 'belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren' of 'schade aan flora of fauna'.

Voor het konijn en de vos geldt de vrijstelling voor het doden en vangen, maar ook het beschadigen of vernielen van de vaste verblijfplaatsen en/of rustplaatsen voor een ruimer aantal geformuleerde wettelijke belangen.

Wettelijke belangen zijn:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen.

Verder geldt op grond van het besluit dat de hiervoor aangehaalde vrijstellingen enkel gelden als wordt voldaan aan de in de artikelen 3.2 tot en met 3.4 gestelde voorschriften en beperkingen. Daarom wordt hieronder beknopt weergegeven waar de betreffende artikelen op doelen. Voor de exacte weergave van de artikelen wordt verwezen naar de gepubliceerde versie van het Bnb op wetten.overheid.nl.

Artikel 3.2

De handelingen (dus het vangen, doden en in geval van vos en konijn ook het beschadigen of vernielen van de vaste verblijfplaatsen en/of rustplaatsen) door de grondgebruiker vinden plaats overeenkomstig een door de FBE vastgesteld en vervolgens door GS goedgekeurd faunabeheerplan.

Toegestane middelen

Artikel 3.3

Voor het vangen of doden van de Canadese gans, houtduif, kauw en zwarte kraai, ter uitvoering van de landelijke vrijstelling, mag alleen gebruik worden gemaakt van:

- a. geweren;
- b. honden, niet zijnde lange honden;
- c. haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds.

Dit houdt in dat in de praktijk het vangen van de genoemde vogels binnen de vrijstelling niet aan de orde kan zijn. Immers, er zijn geen middelen of methoden binnen de landelijke vrijstelling aangewezen die gebruikt kunnen worden voor het vangen van vogelsoorten. Dit betekent dat er voor een eventueel gewenst gebruik van (bijvoorbeeld) vangkooien een aparte ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 van de wet moet worden aangevraagd.

Voor het vangen of doden van het konijn en de vos, ter uitvoering van de landelijke vrijstelling, mag alleen gebruik worden gemaakt van:

- a. geweren;
- b. honden, niet zijnde lange honden;
- c. haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds;

- d. fretten;
- e. kastvallen;
- f. vangkooien;
- g. buidels.

Artikel 3.4

In dit artikel (onder a) wordt nog eens benadrukt dat, ter uitvoering van de landelijke vrijstellingen er geen andere vangmiddelen of dodingsmiddelen mogen worden gebruikt dan hiervoor opgesomd.

Verder wordt bepaald dat aardhonden niet binnen de landelijke vrijstelling mogen worden gebruikt voor het vangen of doden van vossen in hollen in de periode van 1 maart tot en met 31 augustus en wordt bepaald (onder c) dat het gebruik van geweren, honden, haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds niet mogen worden gebruikt op zondagen, nieuwjaarsdag, tweede paasdag, tweede pinksterdag, eerste en tweede kerstdag, en Hemelvaartsdag.

Opening jacht

Artikel 3.5 van de regeling regelt tot slot de perioden waarbinnen de jacht op genoemde soorten is geopend:

- a. fazantenhaan: van 15 oktober tot en met 31 januari;
- b. fazantenhenn: van 15 oktober tot en met 31 december;
- c. haas: van 15 oktober tot en met 31 december;
- d. houtduif: van 15 oktober tot en met 31 januari;
- e. konijn: van 15 augustus tot en met 31 januari;
- f. wilde eend: van 15 augustus tot en met 31 januari.

1.4 Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017

Door PS van Zeeland is, op grond van artikel 3.12 lid 9, op 4 november 2016 de Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017 (hierna aangeduid als de Verordening) vastgesteld. In deze Verordening worden (onder andere) aanvullende regels gesteld aan de inhoud en samenstelling van faunabeheerplannen. Daarnaast wordt in hoofdstuk 6 een aantal vrijstellingen verleend. Voor een deel betreffen deze vrijstellingen ook de bestrijding van schade door een aantal beschermde inheemse diersoorten. Voor deze soorten geldt dat, om gebruik te maken van de (provinciale) vrijstelling, er een faunabeheerplan aan ten grondslag moet liggen.

Hieronder wordt (samengevat) weergegeven wat de Verordening regelt met betrekking tot het faunabeheerplan en welke eisen de Verordening stelt aan een faunabeheerplan voor de provinciaal vrijgestelde soorten. Voor een volledige en correcte weergave van de Verordening en aangehaalde artikelen wordt verwezen naar de gepubliceerde versie op overheid.nl.

Algemene eisen aan een faunabeheerplan

Voor de inhoud van dit faunabeheerplan gelden de onderstaande voorwaarden:

1. Een faunabeheerplan bevat ten minste de volgende gegevens:
 - a. de omvang van het werkgebied van de faunabeheereenheid;
 - b. een kaart waarop de begrenzing van het werkgebied van de faunabeheereenheid is aangegeven;
 - c. inzicht in de samenhang tussen de jacht op de wildsoorten, het beheren van de populaties van in het wild levende dieren en het bestrijden van schade door deze dieren.

2. In aanvulling op vorenstaande onder punt 1 bevat een faunabeheerplan, indien sprake is van schadebestrijding op basis van vrijstellingen:
 - a. een beschrijving van de planmatige en gecoördineerde bestrijding van schadeveroorzakende dieren;
 - b. kwantitatieve gegevens over de populatie van de diersoorten ten aanzien waarvan sprake is van schadebestrijding, met inbegrip van gegevens over de aanwezigheid van de populaties in het betrokken gebied gedurende het jaar;
 - c. per diersoort een beschrijving van de handelingen die binnen de looptijd van het voorgaande faunabeheerplan zijn verricht om het schaden van de in de betreffende vrijstelling bedoelde belangen te voorkomen;
 - d. het aantal naar soort onderscheiden gedode dieren alsmede, voor zover daarover redelijkerwijs kwantitatieve gegevens beschikbaar zijn, een beschrijving van de effectiviteit van die handelingen.
3. In aanvulling op vorenstaande onder punt 1 bevat een faunabeheerplan, met betrekking tot de uitoefening van de jacht:
 - a. een beschrijving van de vormen van jacht die in Zeeland worden beoefend;
 - b. kwantitatieve gegevens over de populatie van de diersoorten waarop wordt gejaagd, onderverdeeld per werkgebied van de onderscheiden wildbeheereenheden (hierna te noemen: WBE's);
 - c. een overzicht van het gerealiseerde afschot per diersoort in de looptijd van het voorgaande faunabeheerplan, onderverdeeld per werkgebied van de onderscheiden WBE's.

Provinciale vrijstelling schadebestrijding

Opzettelijk verstoren brandgans

Op grond van artikel 6.2 lid 1 van de Verordening mogen grondgebruikers in de gehele provincie en gedurende het gehele jaar de brandgans opzettelijk verstoren op de door hem gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen. De vrijstelling geldt ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied. Dit ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom.

Opzettelijk doden spreeuw en wilde eend

Op grond van artikel 6.2 lid 2 van de Verordening mogen grondgebruikers in de gehele provincie en gedurende het gehele jaar de spreeuw en de wilde eend opzettelijk doden op de door hem gebruikte gronden, dan wel in of aan door hem gebruikte opstallen. De vrijstelling geldt ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied.

De in het eerste en tweede lid van dit artikel bedoelde vrijstellingen gelden ten behoeve van de in bijlage II en III bij deze Verordening bij de betreffende soort genoemde belangen, voor het hierin genoemde gebied, onder gebruik van de hierin genoemde middelen en onder de hierin genoemde voorschriften en beperkingen.

Handelingen op grond van een faunabeheerplan

Op grond van artikel 6.3 kunnen de hiervoor benoemde vrijgestelde handelingen alleen plaatsvinden overeenkomstig een vastgesteld en goedgekeurd faunabeheerplan.

2 Visie

2.1 Visie van het bestuur inzake jacht en vrijstellingen

Concreet

Het bestuur vindt het belangrijk om het Faunabeheerplan voor jacht en schadebestrijding op basis van vrijstellingen goed uitvoerbaar te laten zijn en dus zo concreet en kort mogelijk. Na vaststelling¹ van het plan door het bestuur wordt het plan door GS van de provincie Zeeland goedgekeurd en wordt van de uitvoerders verwacht dat zij overeenkomstig dit plan handelen. Dit betekent dat er duidelijkheid moet zijn over de verdeling van rollen, taken en verantwoordelijkheden van de verschillende partijen bij de uitvoering van dit plan.

Integraal

Hoewel de rollen, taken en verantwoordelijkheden betrekking hebben op verschillende partijen in het faunabeheer; van grondeigenaar, grondgebruiker tot jacht(akte)houder, tot WBE en FBE, hecht het bestuur er veel belang aan dat het faunabeheer integraal wordt benaderd. Daarmee bedoelt het bestuur dat schadepreventie, schadebestrijding, populatiebeheer en jacht niet los van elkaar gezien kunnen worden. Deze relaties willen we in dit plan inzichtelijk maken.

Transparant

Ten slotte hecht het bestuur belang aan transparantie in het faunabeheer. Het doden van dieren ten behoeve van jacht, schadebestrijding en populatiebeheer is een onderwerp dat veel maatschappelijke aandacht heeft. Het is onze taak om, met de in het bestuur deelnemende organisaties, de feitelijke informatie over de uitvoering van het faunabeheer zo goed mogelijk in beeld te brengen en eenvoudig beschikbaar te maken voor het grote publiek en ten behoeve van de beleidsmaker. In dat kader dragen we met de WBE's en betrokken organisaties zorg voor goede tellingen en registratie van genomen maatregelen. Uitgangspunt daarbij is voor ons dat de privacy van de individuele uitvoerder wordt gerespecteerd.

Gedragen

Het bestuur hecht er sterk aan dat het faunabeheerplan tot stand komt in goed overleg met de verschillende partijen in het faunabeheer. De gestelde voorwaarden, bijvoorbeeld ten aanzien van de wijze van registratie afschot, moeten recht doen aan wat redelijkerwijs haalbaar is met zo min mogelijk administratieve lasten. We gaan ervan uit dat een praktisch goed uitvoerbaar plan er aan bijdraagt dat het gedragen wordt door de uitvoerders.

2.2 Procedure

WBE's gehoord

Op grond van artikel 3.12 lid 6 van de wet heeft de FBE, voorafgaand aan de vaststelling, dit faunabeheerplan voorgelegd aan alle WBE besturen binnen de provincie.

Overeenkomstig de wettelijke verplichtingen worden alle WBE's gehoord, alvorens het plan definitief door het bestuur vastgesteld wordt.

¹ In tegenstelling tot andere faunabeheerplannen volgt op dit plan geen ontheffing. Bij de uitvoering van toezicht kan daarom, naast toetsing aan de wettelijke vereisten, ook rechtstreeks aan de uitgangspunten van het vastgestelde faunabeheerplan worden getoetst.

In bijlage 3 is een samenvatting opgenomen van de door de WBE-besturen ingebrachte reacties.

Vooralsnog zijn dit de uitgangspunten:

Het faunabeheerplan moet recht doen aan de verantwoordelijkheden die de WBE's hebben onder de nieuwe wet. Het moet ruimte laten voor de beoordeling van de jachthouder van een redelijke wildstand in zijn veld en het maakt de jachthouder verantwoordelijk voor de registratie door jachtaktehouders en andere uitvoerders uitgevoerde handelingen en reductie. Ook moet het aansluiten of ruimte laten voor bestaande controlemechanismen die voortvloeien uit de onderlinge contacten tussen jachthouders in de WBE. Indien nodig kan voor verdergaande sanctionering worden teruggevallen op de statuten en het huishoudelijk reglement van de WBE's en in het verlengde daarvan de landelijk ontwikkelde stichting voor geschillenbeslechting met een eventuele adviesrol voor de FBE.

De jachthouder is verantwoordelijk voor de rapportage over in zijn jachtveld bemachtigde dieren. Een ieder die naast de jachthouder soorten bemachtigd op basis van een door de grondgebruiker verstrekte toestemming voor beheer en schadebestrijding, is verplicht zijn aantallen bemachtigde dieren per kwartaal te melden bij de jachthouder ter plaatse.

Inhoudelijk moet er ruimte zijn om voor bepaalde gebieden bewust lage standen te kunnen hanteren, bijvoorbeeld bij hazen nabij boomteelt.

Ten aanzien van de beschrijving van aard en omvang van de handelingen die zijn en worden verricht (artikel 4.6 en 4.7 van de Verordening), rekening houdend met amendement 107 'het globale karakter van het faunabeheerplan jacht', wordt aangenomen dat een globale beschrijving volstaat.

Ten aanzien van tellingen zijn er verschillende manieren waarop dit in de WBE's wordt ingevuld. De ervaring leert (trendtelling ree) dat het tijd nodig heeft om naar landelijk uniforme protocollen over te schakelen. De FBE heeft daarin een belangrijke rol en zorgt voor de provinciale uniforme uitvoering van de gewenste tellingen. Vanuit de WBE's en uitvoerders wordt eveneens inzet gevraagd om tot deze uniforme telsystematiek te komen.

De FBE stelt voor deze registratie een digitaal systeem beschikbaar (FRS) waar alle registraties van tellingen, vangst en afschot in kunnen worden verwerkt. Ten slotte is gebruiksgemak van groot belang om de registratie van tellingen en afschot/vangst op het gewenste niveau te krijgen.

3. Reikwijdte werkgebied en looptijd faunabeheerplan

Rechtspersoonlijkheid

De Stichting Faunabeheereenheid Zeeland is opgericht bij akte van 22 januari 2003 en samengesteld uit terreinbeherende en vertegenwoordigende organisaties op het gebied van natuurbeheer, landbouw, het particuliere eigendom en de jacht. GS hebben op 17 juni 2003 de FBE erkend als faunabeheereenheid zoals bedoeld in artikel 29 van de Flora- en faunawet (nu als bedoeld in artikel 3.12 van de Wnb).

Op grond van artikel 3.12 van de Wnb en artikel 3.2 van de Verordening is in het bestuur van de FBE tenminste één vertegenwoordiger opgenomen vanuit de volgende organisaties van jachthouders of jachtaktehouders werkzaam binnen het werkgebied van de betreffende faunabeheereenheid, te weten: agrariërs, verenigingen van jagers, particuliere grondeigenaren en terreinbeherende organisaties. In het bestuur van de faunabeheereenheid zit daarnaast een vertegenwoordiger van één of meer maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in Zeeland.

Werkgebied

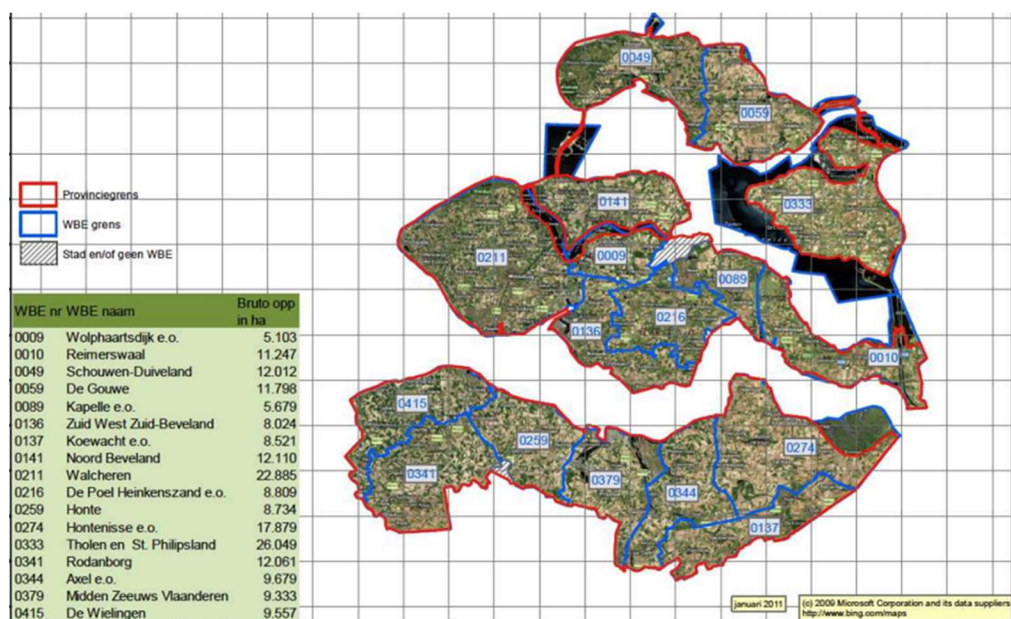
Het werkgebied van de FBE Zeeland omvat de hele provincie Zeeland. De provinciegrenzen zijn daarbij bepalend. Dit faunabeheerplan geldt tevens voor het gehele werkgebied van de FBE.

Zeeland omvat een aantal (voormalige) eilanden, terwijl Zeeuws-Vlaanderen aansluit op het grondgebied van België. Tussen de verschillende delen liggen grote wateren als Oosterschelde, Westerschelde, Grevelingen, Veerse Meer en Krammer-Volkerak. De provincie Zeeland is ruim 293.000 hectare groot, waarvan circa 179.000 hectare bestaat uit land en zo'n 114.000 hectare uit water. De provincie Zeeland telt ruim 380.000 inwoners.

Een kaart waarop de begrenzing van het werkgebied van de FBE is aangegeven staat in figuur 1² weergegeven. In tabel 2.1 is een overzicht van de in Zeeland aangesloten Wildbeheereenheden opgenomen. Op grond van de eisen inzake de omvang en begrenzing van WBE's, die in de Verordening zijn gesteld kunnen de begrenzingen van de WBE's in de komende periode wijzigen. De opgenomen figuur met de opgenomen benaming, grenzen en aangegeven oppervlakten kan derhalve gedurende de looptijd van dit faunabeheerplan worden aangepast.

² Faunabeheerplan Zeeland 2015 t/m 2019: zoogdieren en overige vogelsoorten d.d. 14 november 2014, R. Lensink, Bureau Waardenburg B.V., rapport nr. 14-174

Overzichtskaart begrenzing werkgebied Faunabeheereenheid Zeeland

Figuur 1. Werkgebied FBE en werkingsgebied faunabeheerplan
Deze kaart geeft een indicatie van de begrenzing van de Zeeuwse WBE's. De actuele kaart, gebaseerd op het door de faunabeheereenheid gehanteerde digitale systeem kunt u zien op www.jagersvereniging.nl

Tabel 1. Overzicht van regio's en WBE's binnen de FBE. Oppervlaktes zijn afgerond op honderdtallen

regio	oppervlakte (ha)	WBE	oppervlakte (ha)
Schouwen-Duiveland	23.800	Schouwen-Duiveland	12.000
		de Gouwe	11.800
Tholen	9.000	Tholen & St. Philipsland	12.000
Sint Philipsland	3.000		
Walcheren	22.300	Walcheren	22.300
Noord-Beveland	9.000	Noord-Beveland	9.000
Zuid-Beveland	37.900	Wolphaartsdijk e.o.	6.300
		Poel Heinkenszand	8.900
West Zeeuws-Vlaanderen	39.600	Zuidwest Zuid-Beveland	7.800
		Kapelle e.o.	5.700
		Reimerswaal	8.000
		Brabantse Wal (ZI)	1.200
		Wielingen	8.600
Oost Zeeuws-Vlaanderen	32.500	Rodanborg	12.100
		De Honte	9.700
		Midden Zeeuws-Vlaanderen	9.200
		Axel	9.900
		Hontenisse	14.300
		Koewacht	8.300
totaal	177.100		177.100
gemiddelde			9.839

Ten tijde van de totstandkoming van dit Faunabeheerplan waren een aantal grenscorrecties in behandeling. De oppervlakte kan per WBE afwijken.

Afbakening van dit faunabeheerplan

In afwijking van eerdere faunabeheerplannen gaat dit plan ook over de gronden die zijn gelegen binnen de bebouwde kommen van gemeenten. Gemeenten kunnen binnen de bebouwde kommen jachtrechten verhuren en als grondgebruiker toestemming verlenen op grond van de geldende vrijstellingen schadebestrijding of populatiebeheer uit te voeren. Daarbij moet wel in acht worden genomen dat het gebruik van het geweer binnen de bebouwde kom of in de onmiddellijk aan de bebouwde kom grenzende terreinen niet is toegestaan op grond van artikel 3.21, lid 3 Wnb en artikel 3.16, lid 1 onder b Bnb).

Voor handelingen die binnen de bebouwde kom worden uitgevoerd, geldt net als buiten de bebouwde kom een registratieplicht van de jachthouder.

Dit faunabeheerplan is geschreven als zelfstandig leesbaar document. Daarbij richt het zich op de (planmatige) uitoefening van de jacht en planmatig gebruik van de landelijke en provinciale vrijstellingen ten behoeve van schadebestrijding.

Er bestaat wel een samenhang met het eerder door de FBE vastgestelde (en door GS goedgekeurde) faunabeheerplan Zeeland 2015 t/m 2019: zoogdieren en overige vogelsoorten R. Lensink d.d. 14 november 2014. Daarbij geldt dat onderhavig faunabeheerplan zich enkel richt op de eisen die aan een faunabeheerplan worden gesteld op grond van de Wnb en enkel op de uitoefening van de jacht, alsmede om te onderbouwen dat de handelingen waarvoor landelijk of provinciaal vrijstelling is verleend, kunnen plaatsvinden overeenkomstig een goedgekeurd faunabeheerplan.

Looptijd Faunabeheerplan

Dit faunabeheerplan heeft een looptijd vanaf 1 maart 2017 tot en met 31 december 2019.

Op grond van artikel 5.3 van de Verordening kan de FBE dit faunabeheerplan gedurende de looptijd gedeeltelijk wijzigen. Tevens kunnen GS, op verzoek van de FBE, de looptijd van dit faunabeheerplan eenmaal met maximaal één jaar verlengen.

4. Aard, omvang en periode van de handelingen

4.1 Jacht en schadebestrijding op basis van een vrijstelling

Op 1 januari 2017 is de Wnb in werking getreden. In de Wnb is geregeld dat er nu ook voor jacht en vrijgestelde soorten een beheerplan gemaakt moet worden. In dit beheerplan worden aspecten nader uitgewerkt.

4.2 Jacht op de wildsoorten, aard en omvang

Aan de eigenaar van gronden waarop de dieren zich bevinden komt het recht tot jagen toe. Onder de Wet natuurbescherming (en daaraan voorafgaande wetten) wordt degene die het recht tot jagen toekomt de jachthouder genoemd. Het jachtregime in de Wet voorziet in publiekrechtelijke beperkingen aan de uitoefening van het recht van de jachthouder om op zijn jachtveld te jagen.

Onder het regime van de benuttingsjacht vallen op het moment van vaststellen van dit faunabeheerplan vijf soorten, te weten in het wild levende dieren van de volgende soorten:

1. fazant (*Phasianus colchicus*);
2. wilde eend (*Anas platyrhynchos*);
3. houtduif (*Columba palumbus*);
4. haas (*Lepus Europaeus*);
5. konijn (*Oryctolagus cuniculus*).

De jacht mag gelet op artikel 3.20, tweede lid van de Wnb, worden uitgeoefend in een periode van het jaar zoals deze is vastgelegd in de Regeling natuurbescherming. De jacht mag niet worden uitgeoefend ingeval GS van de aan hun toegekende bevoegdheid gebruik maken om de jacht te sluiten indien de weersomstandigheden daartoe noodzaken.

4.2.1 Periode en tijd

In tabel 2 zijn de perioden opgenomen waarbinnen de jacht is geopend. Zie ook paragraaf 1.3.

Tabel 2. Periode en tijd

Jacht	Periode	Tijd
Haas	15/10 – 31/12	Tussen zonsopkomst en zonsondergang
Fazantenhaan	15/10 – 31/01	Tussen zonsopkomst en zonsondergang
Fazantenhen	15/10 – 31/12	Tussen zonsopkomst en zonsondergang
Houtduif	15/10 – 31/01	Tussen zonsopkomst en zonsondergang
Wilde eend	15/08 – 31/01	Een half uur voor zonsopkomst tot een half uur na zonsondergang
Konijn	15/08 – 31/01	Tussen zonsopkomst en zonsondergang

4.2.2 Aard en omvang

De aard en omvang van de handelingen moeten zodanig zijn dat binnen een jachtveld een redelijke wildstand wordt gehandhaafd of kan worden bereikt.

Wat onder redelijke stand wordt verstaan is niet uitgewerkt in de wet. Wel volgt uit de wetsgeschiedenis en de Memorie van Toelichting dat de wetgever juist de uitoefening van de jacht ziet als middel of doel om een redelijke wildstand te handhaven van het in het jachtveld

aanwezige wild (konijn, haas, wilde eend, houtduif en fazant). Hiermee doelt de wetgever op de gedachte dat jacht (benutting) in een veld alleen redelijkerwijs kan plaatsvinden als daar reeds een redelijke wildstand voorkomt die een bepaalde vorm van benutting kan verdragen. Onder de 'zorg voor een redelijke wildstand' wordt dan ook verstaan dat de jachthouder de stand niet zover doet oplopen dat hierdoor schade aan belangen kan gaan optreden, maar daartegenover ook (door terughoudende bejaging) ervoor zorgt dat de lokale populatie als gevolg van de jacht niet dreigt te verdwijnen.

Mede gezien de wetsgeschiedenis van dit onderwerp ligt de verantwoording vooral bij de jachthouder en dient deze zorgplicht vooral op jachtveldniveau te worden vormgegeven.

Welke maatregelen een jachthouder kan nemen hangt af van de situatie, maar ook in hoeverre het treffen van maatregelen past binnen de wettelijke kaders. Lang niet alle maatregelen die gunstig zouden kunnen zijn voor de wildstand, zijn namelijk toegestaan bij wet. Het is daarom aan de jachthouder om altijd een goede afweging te maken welke maatregelen moeten of kunnen plaatsvinden. De jachthouder weet welke soorten er van oudsher voorkomen en welke ontwikkelingen in het ruimtelijk en grondgebruik hebben plaatsgevonden en zullen plaatsvinden. Die kan hij veelal niet beïnvloeden, de verdergaande intensivering van de landbouw is daarvan een voorbeeld. In zijn rol als jachthouder wordt hij geacht met de grondgebruikers en eigenaren in het jachtveld af te spreken hoe desondanks de leefomstandigheden voor het wild kunnen worden bevorderd, maar ook op welke wijze er in of buiten het jachtseizoen zo min mogelijk kans is op schade aan gewassen. Dat vergt vaak een jachtveldoverstijgende aanpak waarbij de WBE een belangrijke rol kan spelen.

Hieruit volgt dat het behouden van een redelijke wildstand ter beoordeling is van de jachthouder zelf, waarbij hij ervoor zorg dient te dragen dat overmatige benutting wordt voorkomen, maar dat ook schade door een te hoge wildstand moet worden vermeden.

4.2.3 Doelomschrijving jacht

Benutting

Van de vijf aangewezen wildsoorten is vastgesteld dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en dat benutting door middel van jacht geen gevolgen kan hebben voor hun staat van instandhouding.

Bij de uitoefening van de jacht komen benutting en schadebestrijding samen. Immers de vijf aangewezen soorten lenen zich voor benutting, terwijl de zorg voor een redelijke wildstand door de jachthouder in zijn jachtveld er mede op gericht is schade als gevolg van in zijn jachtveld aanwezig wild te voorkomen.

Hierbij moet het onderliggende faunabeheerplan de jachthouder de ruimte bieden om invulling te geven aan diens zorg om een redelijke wildstand te handhaven of te bereiken.

4.2.4 Maatregelen jachthouder

De maatregelen die een jachthouder kan nemen om een redelijke wildstand te realiseren hangen af van de omstandigheden in zijn jachtveld. Het is aan de jachthouder om te bepalen op welke wijze hij door middel van maatregelen invulling geeft aan het bereiken van een redelijke wildstand en daarin een goede afweging maakt tussen benutten, schadepreventie en andere maatschappelijke belangen. In dit faunabeheerplan worden geen aanvullende eisen gesteld aan de jachthouder om een redelijke wildstand te behouden of te bereiken omdat de wet de jachthouder exclusief deze bevoegdheid geeft en de provincie hierin geen bevoegd gezag is. Jacht dient te geschieden overeenkomstig dit faunabeheerplan.

Nieuw onder de Wnb is de verplichte registratie door de jachtaktehouder van afschot van wildsoorten. Registratie van afschot vindt minimaal eens per kwartaal plaats. Alle jachtaktehouders zijn verplicht minimaal per kwartaal het gerealiseerde afschot te melden bij de jachthouder van het betreffende veld, naar aantallen en datum. Jachtaktehouders kunnen, zover zij in gezagsverhouding staan tot de jachthouder, de registratie van afschot ook laten uitvoeren door de jachthouder. De registratie vindt plaats in het Faunaregistratiesysteem (FRS/SRS). De gegevens zijn onder andere noodzakelijk voor het verlengen van de faunabeheerplannen.

In de Wnb en de Verordening worden ook eisen gesteld aan de jacht. Alle jachtaktehouders hebben een inspanningsverplichting om, voor zover van toepassing op het door hen bejaagde veld, bij te dragen aan de tellingen. Het betreft de trendtelling kleinwild in het voorjaar. Deze telling is gericht op het bepalen van de landelijke trend van de aantallen van de jachtwildsoorten. Hiervoor wordt geteld met een landelijk protocol, dat is opgesteld door een expertgroep bestaande uit jagers, grondgebruikers en/of -eigenaren en andere materiedeskundigen.

De inspanningsverplichting zit erin dat jacht alleen mogelijk is op basis van een faunabeheerplan. Voor het opstellen en evalueren van deze plannen zijn de data over afschot, maar ook gegevens over trendtellingen noodzakelijk. (In art. 3.12, lid 5 Wnb is bepaald dat, ten behoeve van een planmatige en doelmatige aanpak, het faunabeheerplan wordt onderbouwd met trendtellingen van de populaties van in het wild levende dieren in het gebied waarop het beheerplan van toepassing is.) Veel gegevens over de verspreiding van soorten en trendtellingen worden nu uit het NDFF of bij aangesloten partners (Sovon, waarneming.nl) gehaald. Het is van belang dat ook de jachthouders hun data goed registreren in het digitale systeem wat door de Faunabeheereenheid wordt aangeboden.

4.3 Vrijstelling, aard en omvang

Onder de Wnb zijn op het moment van vaststelling van dit faunabeheerplan de soorten als landelijk vrijgestelde soort opgenomen in het Bnb. Als vogels en dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, van de wet worden op grond van artikel 3.1 Bnb aangewezen:

- Canadese gans;
- houtduif;
- kauw;
- konijn;
- vos;
- zwarte kraai.

Als vogels en dieren van soorten als bedoeld in artikel 3.15, tweede lid, van de wet worden op grond van de Verordening aangewezen, als provinciaal vrijgestelde soorten:

- spreeuw;
- wilde eend;
- brandgans (opzettelijk verstoren).

4.3.1 Periode en tijd

De vrijstellingen zijn in principe jaarrond geldig.

4.3.2 Aard en omvang

De vrijstellingen zijn gericht op het voorkomen en bestrijden van schade. In de Wnb, het Bnb en de Verordening zijn de belangen aangegeven waarvoor de vrijstelling gebruikt kan worden. In de soortenbeschrijvingen in hoofdstuk 5 wordt dit verder uitgewerkt.

Van de landelijke en de provinciale vrijstelling kan in de gehele provincie gebruik gemaakt worden.

4.3.3 Doelomschrijving vrijstelling

Door schadebestrijding van de vrijgestelde soorten wordt schade beperkt aan in de wet of Verordening genoemde belangen dan wel wordt schade voorkomen in de nabije toekomst of in omliggende gebieden. Door het uitvoeren van schadebestrijding en –preventie blijft de werkelijke en geregistreerde schade laag. Bij onvoldoende mogelijkheden tot schadebestrijding zal de stand van schadesoorten oplopen en schade aan wettelijke belangen toenemen. Het reduceren van populaties tot een niveau van aanvaardbare schade kent een lange weg. Daarom is het handhaven van populaties op een laag schadeniveau veel efficiënter. Het onderliggende faunabeheerplan moet de jachthouder de ruimte bieden om invulling te geven aan diens verplichting om een laag schadeniveau te handhaven of te bereiken.

4.3.4 Maatregelen jacht(akte)houder bij vrijgestelde soorten

De jacht(akte) houder voert veelal de daadwerkelijk schadebestrijding uit ten behoeve van de grondgebruiker. De maatregelen die een jachtaktehouder kan nemen om schade door landelijk vrijgestelde soorten te beperken, hangen af van de omstandigheden.

Het is aan de jachtaktehouder om te bepalen op welke wijze hij met maatregelen invulling geeft aan het beperken van schade en daarin een goede afweging te maken. Ook als er op jachtveldniveau of binnen een WBE geen sprake is van gemelde schade van de betreffende soort, is beperking van de stand van schadesoorten relevant. Immers, niet alle schade wordt gemeld of is zichtbaar. Door het handhaven van lage dichtheden van schadesoorten wordt elders in of buiten de provincie schade beperkt of voorkomen en uitbreiding van schadesoorten beperkt. In dit faunabeheerplan worden geen aanvullende eisen gesteld aan de jachtaktehouder ten aanzien van de soorten die landelijk zijn vrijgesteld omdat de provincie hierin geen bevoegd gezag is.

Onder de Wnb (Art. 3.13 lid 1) dient de jachtaktehouder al zijn afschot te registreren bij de FBE, dus ook het afschot dat verricht wordt op grond van een landelijke of provinciale vrijstelling. Registratie van afschot vindt voortdurend maar minimaal eens per kwartaal plaats. Alle jachtaktehouders zijn verplicht minimaal per kwartaal afschot te melden bij de jachthouder van het betreffende veld, naar aantallen en datum. Jachtaktehouders kunnen, voor zover zij in gezagsverhouding staan tot de jachthouder, de registratie van afschot ook laten uitvoeren door de jachthouder.

De registratie per kwartaal maakt tussentijdse monitoring van het afschot door de FBE mogelijk. Dit is van belang voor de evaluatie van het faunabeheerplan.

Jachthouders hebben een inspanningsverplichting om, voor zover van toepassing op het door hen bejaagde veld, bij te dragen aan door de FBE georganiseerde tellingen. Zij voeren de resultaten in de aan hen beschikbaar gestelde applicatie (FRS). Het betreft de landelijke trendtelling volgens landelijk telprotocol. Deze telling is gericht op een landelijke trend van de aantallen van de betreffende soorten.

Voor het opstellen en evalueren van deze plannen zijn de data over afschot, maar ook gegevens over trendtellingen noodzakelijk. (In art. 3.12, lid 5 Wnb is bepaald dat, ten behoeve van een planmatige en doelmatige aanpak, het faunabeheerplan wordt onderbouwd met trendtellingen van de populaties van in het wild levende dieren in het gebied waarop het beheerplan van toepassing is.). Veel trendtellingen worden nu uit het NDFF of bij aangesloten partners (Sovon, waarneming.nl) gehaald. Om deze gegevens zo compleet mogelijk en betrouwbaar te krijgen is het van belang dat ook de jachtaktehouders hun telgegevens goed registreren.

4.4 Relatie jacht en vrijstelling met overige schadebestrijding en beheer

Afschot van wildsoorten is stap 1 van de beheermaatregelen gericht op schadebestrijding. Gebruik van een vrijstelling is stap 2.

- Stap 1 Afschot op basis **jacht** is de eerste trap in het beheer (benutting en streven naar een stand waarbij er nagenoeg geen schade te verwachten valt de rest van het jaar).
- Stap 2 Als dit onverhoopt niet voldoende effect sorteert, kan er aanvullend op basis van een eventueel al aanwezige **vrijstelling** (bijvoorbeeld konijn, houtduif en wilde eend met landelijke respectievelijk provinciale vrijstelling) worden beheerd.
- Stap 3 Als dat niet voldoende effect sorteert, kan er een aanvullende **onthefing** worden aangevraagd (bijvoorbeeld vos of konijn kunstlicht).
- Stap 4 Als ook dat niet voldoende effect sorteert, kan er ten slotte nog een **opdracht** verleend worden door de provincie (zo nodig zelfs met toegang tot terreinen zonder instemming grondgebruiker). Stap 4 zal in de praktijk alleen in uitzonderlijke situaties worden toegepast.

Op deze manier is afschot op basis van de jacht en op basis een vrijstelling ingebed in het gehele beheerpakket. Stap 3 en 4 vallen buiten de reikwijdte van dit plan.

5. Soorten

Dit plan heeft betrekking op de wildsoorten en de soorten die, op grond van artikel 3.15 van de Wnb landelijk (Bnb) of provinciaal (de Verordening) zijn vrijgesteld.

In dit hoofdstuk worden de onderstaande soorten beschreven.

- Soorten waarop de jacht is geopend gedurende een bepaalde periode:
 - haas;
 - konijn;
 - houtduif;
 - wilde eend;
 - fazant.

- Landelijk vrijgestelde soorten:
 - Canadese gans;
 - houtduif;
 - wilde eend;
 - kauw;
 - zwarte kraai;
 - vos;
 - konijn.

- Provinciaal vrijgestelde soorten:
 - brandgans (vrijstelling enkel voor opzettelijk verstoren);
 - wilde eend;
 - spreeuw;

In totaal gaat het om 11 verschillende soorten.

5.1 Soortbeschrijving en ontwikkeling van de soorten

In de paragrafen 5.4 t/m 5.14 worden de 11 diersoorten behandeld. Per soort is er een korte soortbeschrijving, beschrijving van het leefgebied in Nederland en Zeeland en een beschrijving over de ontwikkeling van de landelijke en Zeeuwse populatie opgenomen. Verder wordt per soort beschreven welke handelingen (op grond van de opstelling van de jacht of op grond van een besluit tot vrijstelling) kunnen worden verricht. Tevens wordt per soort aangegeven hoe de monitoring moet plaatsvinden.

Voor het de soortbeschrijvingen en de informatie omtrent het voorkomen en de verspreiding is gebruik gemaakt van het rapport Beoordeling provinciale vrijstellingslijst³, het compendium voor de leefomgeving⁴, en gegevens van de Zoogdierverseniging⁵, Sovon⁶, de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging⁷, de FBE⁸ en de WBE's.

³ Alterra-rapport 2699 in opdracht van het ministerie van Economische zaken. Aangeboden aan de provincies op 20/8/16

⁴ <http://www.clo.nl/>

⁵ <http://www.zoogdierverseniging.nl/>

⁶ <https://www.sovon.nl/>

⁷ <https://www.jagersvereniging.nl/jagen/diersoorten/>

⁸ <https://www.faanabeheereenheid.nl/Portals/15/faunabeheerplannen/>

Tabel 3 geeft een overzicht van de diersoorten en vormen van faunabeheer op basis van faunabeheerplannen in Zeeland.

Tabel 3: Wildsoorten faunabeheer Zeeland per 1 januari 2017, in geel de 11 diersoorten waarop dit faunabeheerplan jacht en vrijstelde soorten van toepassing is.

Jacht	Schadebestrijding				Populatiebeheer	
	Vrijstelling		Ontheffing	Aanwijzing	Ontheffing	Aanwijzing
	Landelijk	Provinciaal		(opdracht)		(opdracht)
	Doden	Opzettelijk verstoren	Doden			
Wilke eend			Wilke eend			
Fazant				verstoren		
Haas				Haas		
Konijn	Konijn					
Houtduif	Houtduif					
	Canadese gans					
	Kauw					
	Kraai					
	Vos					
		Brandgans		Brandgans		
				Kolgans		
				Grauwe gans		
				Smient		
			Spreeuw	Vangkooi		
					Muskusrat	
					Rosse stekelstaart	
				Damhert		Damhert
				Ree		valwild
				Waterhoen (verstoren)		

5.3 Staat van instandhouding

De jachthouder doet wat nodig is om op jachtveldniveau een redelijke⁹ wildstand te bereiken of te behouden. Het geheel aan jacht en schadebestrijding binnen de provincie moet daarbij zodanig plaatsvinden dat de dieren niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen. Met andere woorden de jacht, schadebestrijding of populatiebeheer mag niet zodanige omvang hebben dat hierdoor de staat van instandhouding van de bejaagde of bestreden soorten in het geding komen. In artikel 1.1 van de Wnb is opgenomen op welke wijze de staat van instandhouding van in het wild levende beschermde diersoorten moet worden bepaald.

⁹ Zie voor definitie redelijke wildstand hoofdstuk 4.

Gunstige staat van instandhouding van een soort waarvoor geldt dat:

- a. uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven;
- b. het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden;
- c. er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden;

Voor strikt beschermde soorten (soorten als bedoeld in artikel 3.1 (vogels) en 3.5 (soorten van de Habitatrichtlijn) volgt uit de wet en de Memorie van Toelichting dat de minister op landelijk niveau de staat van instandhouding van deze soorten bewaakt en hierover ook rapporteert aan de Europese Commissie.

Op de huidige wildlijst zijn alleen soorten opgenomen die mede om reden van benutting worden bejaagd en die bovendien algemeen voorkomen en bejaging verdragen. Van deze soorten is reeds door de minister bepaald dat de gunstige staat van instandhouding ervan niet in het geding is en dat benutting door middel van jacht onder de huidige omstandigheden geen gevolgen heeft voor hun staat van instandhouding.

Bij de aanwijzing van de landelijk vrijgestelde soorten op grond van artikel 3.15 lid 1 heeft de minister van Economische Zaken reeds de afweging gemaakt dat hiermee de staat van instandhouding van de benoemde soorten niet in het geding kan komen. Verder hebben PS van Zeeland, bij de aanwijzing van de soorten brandgans, spreeuw en wilde eend, ook onderzocht en bepaald dat de door middel van de Verordening vrijgestelde handelingen niet kunnen leiden tot een verslechtering van de staat van instandhouding.

Voor dit faunabeheerplan geldt dan ook dat een verdere beoordeling op de staat van instandhouding van de in de paragrafen opgenomen soorten niet aan de orde is.

Wel geldt dat in dit faunabeheerplan een inschatting wordt gegeven van de mate waarin de wildsoorten jacht verdragen. Tevens wordt door middel van monitoring op grond van dit faunabeheerplan geborgd dat de handelingen (in de omvang en vorm als beschreven in dit faunabeheerplan) binnen Zeeland:

- niet tot gevolg kunnen hebben dat de betrokken soorten geen levensvatbare component meer zijn van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt;
- de soort op lange termijn een levensvatbare component van zijn natuurlijk habitat binnen de provincie Zeeland zal blijven;
- het natuurlijke verspreidingsgebied, als gevolg van de handelingen, niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden;
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

Door middel van de jaarlijks te overleggen verslagen over de uitvoering van dit faunabeheerplan wordt verantwoording afgelegd over deze (planmatige) aanpak en beoordeling per soort.

Zoogdieren

5.4 Haas (*Lepus europaeus*)

Status

Wildsoort

Staat van instandhouding

De aanwijzing van de haas als soort waarop de jacht is geopend (artikel 3.22, vijfde lid van de Wnb) houdt in dat reeds is vastgesteld dat deze soort niet in haar voortbestaan wordt bedreigd of dat gevaar loopt. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is, binnen dit faunabeheerplan, dan ook niet aan de orde.

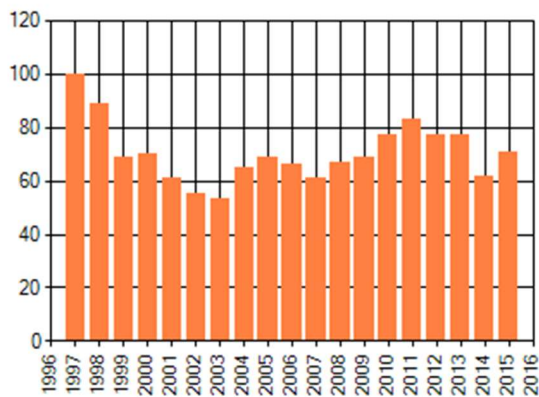
Gegevens over populatie

Verspreiding¹⁰

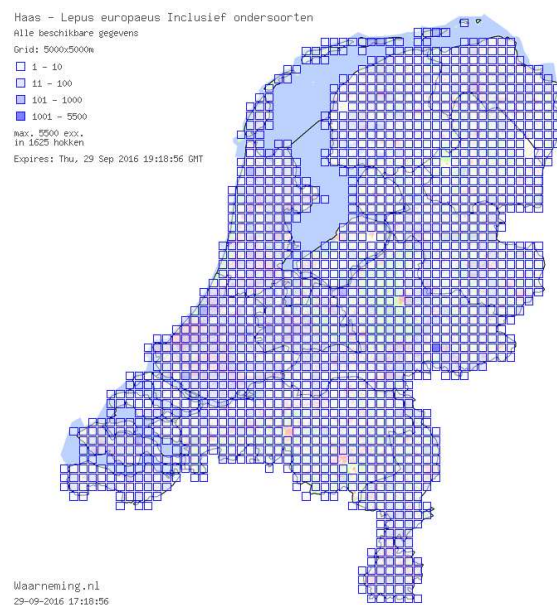
Hazen komen verspreid over Zeeland voor. Alleen in bebouwde kommen worden ze niet of zelden aangetroffen. De dichtheden kunnen van gebied tot gebied verschillen, met een maximum in kleinschalige gevarieerde landschappen en een minimum in grootschalig en intensief gebruikte agrarische gebieden.

Aantallen¹¹

De afgelopen twee decennia is het aantal hazen min of meer stabiel. Aantallen wisselen in afhankelijkheid van de strengheid van de winter (sneeuw) en recent ook door het optreden van het BHR-virus. De aantallen hazen bedragen nog maar de helft van de aantallen in de jaren vijftig en zestig. Desondanks kent Zeeland samen met Zuid-Holland de hoogste dichtheid van hazen in Nederland; deze bedraagt ongeveer tweemaal het landelijk gemiddelde (18 ex/100 ha versus 8 ex/100 ha).

© NEM (CBS & Zoogdierverseniging) 2015

Figuur 1. Links: trend van haas in Nederland, weergegeven in

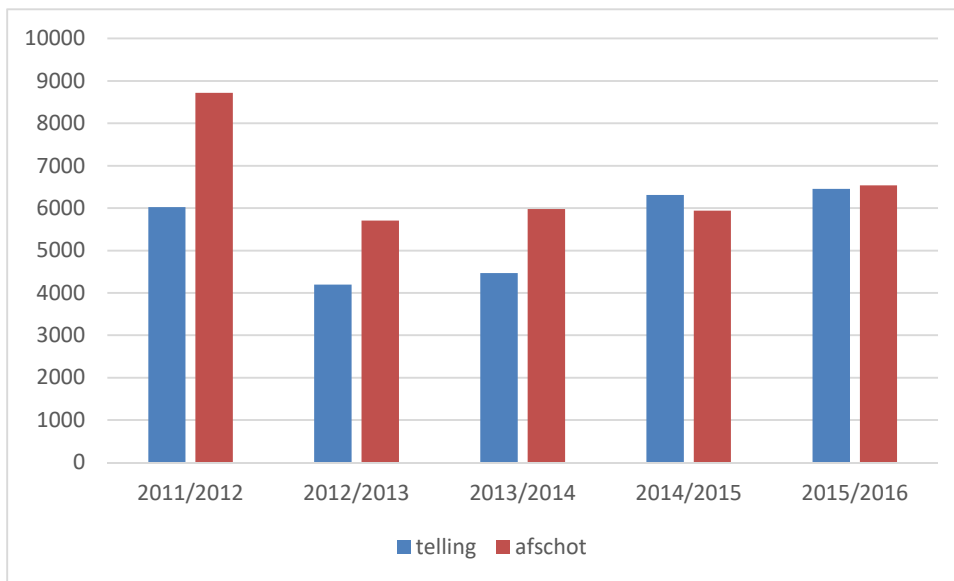
¹⁰ Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten

¹¹ Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten

indexcijfers (eerste jaar=100) en rechts: verspreiding van waarnemingen van haas in Nederland (Bron: www.verspreidingsatlas.nl, 2017).

Jacht en schadebestrijding

In de afgelopen perioden bestond geen verplichting om trendtellingen van hazen uit te voeren. Ook bestond er geen verplichting om afschot (jacht of schadebestrijding) te registreren. Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg dat er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de hazenpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) hazen. Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 2. Getelde populaties en geregistreerd afschot haas

Schade

Omdat voor deze soort onder de Flora- en faunawet geen verplichting bestond om schade te melden, ontbreekt over de afgelopen jaren inzicht in eventuele schade aan met name gewassen in de winterperiode (jachtseizoen).

In het faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten wordt gemeld, dat buiten het jachtseizoen jaarlijks een wisselend aantal schadegevallen wordt gemeld; waarbij het totale schadebedrag uiteenloopt van enkele honderden tot enkele duizenden euro's (figuur 3.6 faunabeheerplan Zeeland zoogdieren en overige soorten). Vooral in groenten, suikerbieten en bloemen kan de schade flink oplopen. Getaxeerde schade overstijgt in 2004-2013 geregeld het normbedrag van € 250, --.

Noodzaak tot ingrijpen

Alleen in geval de reguliere jacht gedurende het jachtseizoen niet afdoende is om schade buiten het jachtseizoen te voorkomen, geldt dat de grondgebruiker hiervoor een incidentele ontheffing voor bestrijding of voorkomen van ernstige schade aan gewassen kan aanvragen.

Maatregel

Jacht

De haas is een wildsoort en daar mag in het jachtseizoen van 15 oktober t/m 31 december op worden gejaagd. Dit kan met gebruikmaking van honden, jachtvogels en met het geweer (van zonsopkomst tot zonsondergang).

De haas wordt met het geweer bejaagd. Dit kan 'voor de voet' waarbij jachthonden de hazen opsporen en aanwijzen (voorstaan) of waarbij door middel van het op linie lopen van jagers en drijvers de hazen worden verstoord met het oogpunt dat deze daarna door jagers (op post of lopend) kunnen worden geschoten.

Uit de afschotcijfers blijkt dat het gemiddeld aantal hazen per 100 ha in de provincie Zeeland ongeveer 3 keer zo hoog is als het landelijk gemiddelde. In zijn algemeenheid kan men zeggen, dat jaarlijks ongeveer maximaal 40% van de najaarsstand wordt afgeschoten. In gedeelten van Zeeland ligt dit percentage beduidend hoger, omdat er sprake is van een zeer geschikte biotoop voor hazen. Uit de afschotcijfers blijkt dat meer dan voldoende gebruik wordt gemaakt van de geopende jachtperiode om schade te voorkomen¹².

Preventieve maatregelen

Hazen kunnen schade veroorzaken op akkerlanden, vooral aan granen, suikerbieten, wortelen en peulvruchten. Schade van hazen in percelen met fruitbomen, boomkwekerijen en vollegrondsgroenten kan oplopen, maar is goed te voorkomen met een deugdelijk hazenkerend raster.

Met name daar waar 'reguliere' jacht niet mogelijk is doordat de grondeigenaar de jacht niet heeft verhuurd of omdat een veld niet voldoet aan de eisen aan een jachtveld, kan de jacht niet bijdragen aan het beperken of voorkomen van schade aan één of meer van genoemde belangen. Verstoring is bij hazen vanwege de gebondenheid aan het eigen territorium weinig effectief gebleken om schade te voorkomen dan wel te beperken.

Indien reguliere bejaging niet kan leiden tot voorkoming van schade kan de grondgebruiker, buiten het jachtseizoen, een incidentele ontheffing aanvragen ter voorkoming van schade. Daarbij zal de grondgebruiker eerst moeten nagaan welke maatregelen als beschreven in de Faunaschade Preventiekit Module Haasachtigen (www.BIJ12.nl/faunafonds) kunnen worden toegepast om schade aan met name gewassen, maar ook aan andere wettelijke belangen te voorkomen.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

In situaties waarbij sprake is van (dreigende) schade aan één of meer van de wettelijke belangen is het allereerst aan de jachthouder om gedurende het jachtseizoen de stand zodanig in omvang te beheren dat hiermee in redelijkheid schade gedurende het verdere jaar kan worden beperkt. Echter, dit zal lang niet overal mogelijk blijken. Indien reguliere bejaging in redelijkheid niet kan leiden tot het voorkomen of beperken van schade aan belangen dan kan de grondgebruiker, reeds op grond van het goedgekeurde faunabeheerplan 2014-2019 Zoogdieren en overige soorten een zogenaamde incidentele ontheffing aanvragen.

Op grond van dit faunabeheerplan dient de jachthouder zijn afschot vanaf het jachtseizoen 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS). Dezelfde eis geldt voor de grondgebruiker, indien hij beschikt over een ontheffing.

¹² Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan dient alleen als onderbouwing voor de uitoefening van de jacht. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten.

Conclusie

De jacht gedurende de periode 15 oktober t/m 31 december is voor de haas niet altijd afdoende gebleken om schade aan de bij wet geformuleerde belangen te voorkomen. Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handelingen die binnen de provincie Zeeland worden uitgevoerd op grond van de aanwijzing als jachtwild. Voor bestrijding van schade en de onderbouwing van de noodzaak om schade te bestrijden buiten het jachtseizoen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten.

5.5 Konijn (*Oryctolagus cuniculus*)

Status

Wildsoort, landelijk vrijgestelde soort.

Staat van instandhouding

De aanwijzing van het konijn als soort waarop de jacht is geopend (artikel 3.22, vijfde lid van de Wnb) en tevens de aanwijzing van het konijn als landelijk vrijgestelde soort als bedoeld in artikel 3.15 eerste lid, houdt in dat reeds is vastgesteld dat het konijn niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of dat gevaar loopt. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is binnen dit faunabeheerplan dan ook niet aan de orde.

Gegevens over populatie

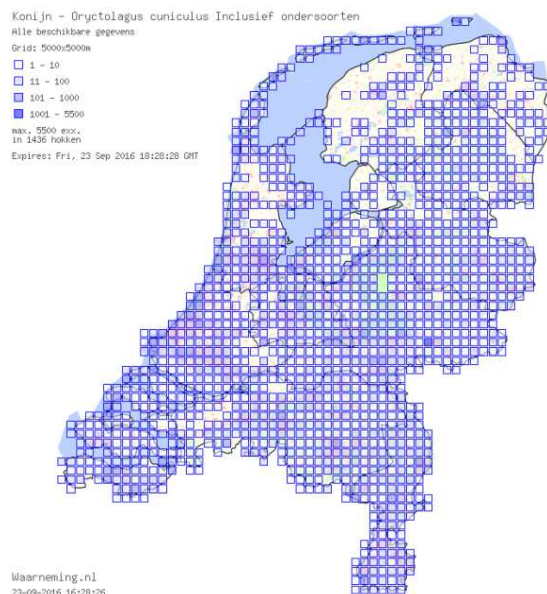
Het konijn komt algemeen en talrijk voor, vooral op zandgronden waar dekking is en korte grazige vegetaties. Konijnen bewonen het gehele jaar hetzelfde gebied. Het leefgebied strekt zich uit tot een straal van 50-150 meter rond de holen en verschillende leefgebieden kunnen elkaar overlappen. Gedurende het jaar kunnen populaties konijnen erg fluctueren¹³.

Verspreiding¹⁴

Van oudsher komt het konijn in grote delen van de provincie voor met belangrijke bolwerken in de duinen van de verschillende eilanden. Buiten de duinen kwam de soort voor op drogere locaties zoals taluds van wegen, oude zeedijken en bedrijventerreinen. Rond de eeuwwisseling was de verspreiding zeer dun waarbij suboptimaal habitat grotendeels was ontruimd. Het optreden van de ziekte VHS (Viraal Haemorrhagisch Syndroom) was hiervan de oorzaak. Nadien heeft enig herstel plaatsgevonden en is het aantal weer toegenomen.

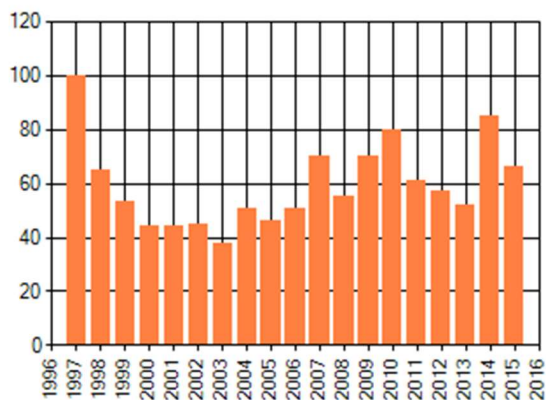
Aantallen

Omtrent de absolute aantallen konijnen in de provincie is geen informatie beschikbaar. Sinds de jaren vijftig waart met enige regelmaat de ziekte myxomatose rond onder konijnen, waardoor de aantallen in korte tijd konden afnemen. Nadien kon herstel in eenzelfde tempo geschieden. In de jaren negentig deed de ziekte VHS haar intrede in de populatie. Hierdoor nam het aantal af, waarbij de neergang pas na de eeuwwisseling ten einde kwam. Thans lijkt enig herstel in aantal en verspreiding zichtbaar. De langdurige en omvangrijke afname is gedocumenteerd in landelijke indexcijfers voor de populatieomvang (CBS) en de landelijke index voor de intensiteit van het afschot (KNJV).

¹³ Faunaschade Preventiekit; Module Haasachtigen

¹⁴ Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten

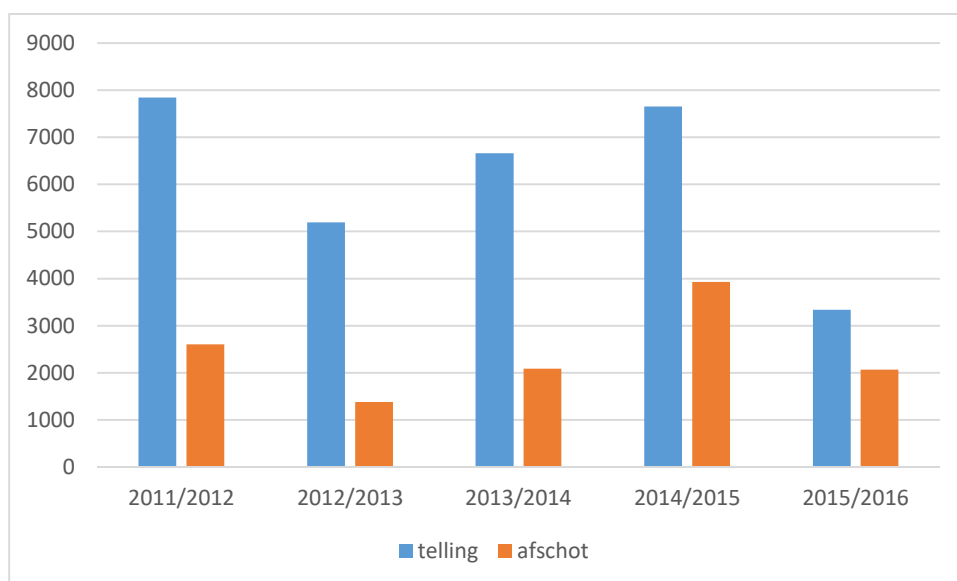

<https://www.waarneming.nl>

Figuur 3. Links: Landelijke trend van het konijn in indexcijfers (eerste jaar = 100) (Bron: NEM (CBS & Zoogdiervereniging) 2015 Bron: www.verspreidingsatlas.nl, 2017 en rechts: Landelijke verspreiding van het konijn (Bron:

Jacht en schadebestrijding

In de afgelopen perioden bestond geen verplichting om trendtellingen van konijnen uit te voeren. Ook bestond er geen verplichting om afschot (jacht of schadebestrijding) te registreren. Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg van er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de konijnenpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) konijnen. Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 4. Getelde populaties en geregistreerd afschot konijn

Schade

Omdat de soort onder de Ffw op de lijst met landelijke vrijstelling was geplaatst en er op grond van de Ffw geen verplichting bestond om schade te melden, ontbreekt over de afgelopen jaren inzicht in eventuele schade aan gewassen of andere wettelijk geformuleerde belangen. Hieronder ook te verstaan schade aan waterkeringen etc.

Noodzaak tot ingrijpen

Voor de provincie Zeeland geldt dat waterkerende dijken kwetsbaar zijn voor graafschade door konijnen. Tevens wordt schade ondervonden aan begraafplaatsen, golfbanen, industrieterreinen en sportvelden.

Maatregel

Jacht

Het konijn is een wildsoort en daar mag in het jachtseizoen van 15 augustus t/m 31 januari op worden gejaagd. Dit kan met fretten, buidels, kastvallen, vangkooien, honden, jachtvogels en van zonsopkomst tot zonsondergang met het geweer.

Konijnen kunnen direct met het geweer worden bejaagd. Dit kan 'voor de voet' waarbij jachthonden de boven de grond verblijvende konijnen opsporen en aanwijzen (voorstaan) of opjagen zodat het konijn door de jager met het geweer kunnen worden geschoten. Doorgaans, vanwege de nachtelijke leefwijze en omdat de konijnen vooral overdag ondergronds verblijven is deze jachtmethode zeer kleinschalig en wordt een beperkt aantal dieren geschoten.

'Fretteren' is een techniek waarbij de jager een fret gebruikt om konijnen uit hun holen te jagen. Wanneer de konijnen het hol verlaten kunnen zij met het geweer worden geschoten. Maar er kan ook worden gekozen om konijnen te vangen met een buidel of met een jachtvogel. Zonder geweer, maar met gebruikmaking van buidels of een jachtvogel, is bij het fretteren de jachtveldeis van 40 ha niet van toepassing. Op deze manier worden kleine gebieden zoals industrieterrein, spoorwegtaluds of sportvelden, toch bejaagbaar. Deze jachtvorm wordt ook toegepast op begraafplaatsen waar konijnen door hun graafwerk grafstenen laten verzakken¹⁵.

Landelijke vrijstelling

Voor de bestrijding van konijnen kan de grondgebruiker op grond van de landelijke vrijstelling handelingen verrichten ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied. Deze handelingen betreffen het opzettelijk vangen en/of doden van konijnen en het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen. Konijnen mogen op grond van de landelijke vrijstelling het hele jaar in het buitengebied worden gevangen en gedood waar schade is ontstaan of waar kans op schade is.

Dit houdt in dat buiten het jachtseizoen, binnen de kaders zoals opgenomen in de Regeling natuurbescherming, schadebestrijding door de grondgebruikers mag plaatsvinden. Deze vrijstelling kan op grond van de volgende wettelijke belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen.

Preventieve maatregelen

Op basis van artikel 3.15 Wnb is het niet verplicht preventieve maatregelen te nemen, voordat uitvoering mag worden gegeven aan de vrijstelling. Schade door konijnen kan gewoonlijk effectief worden bestreden op basis van de vrijstelling.

¹⁵ Bron: website KNJV

Met name daar waar 'reguliere' jacht niet mogelijk is doordat de grondeigenaar de jacht niet heeft verhuurd of omdat een veld niet voldoet aan de eisen aan een jachtveld, kan de jacht niet bijdragen aan het beperken of voorkomen van schade aan één of meer van genoemde belangen. Verstoren is bij konijnen, vanwege hun ondergrondse leefwijze en de gebondenheid aan vaste ondergrondse burchten weinig effectief gebleken om schade te voorkomen dan wel te beperken.

Konijnen foerageren voornamelijk op graslanden maar eten ook granen/mais, suikerbieten en wortelen. Schade aan deze gewassen kan binnen de perken blijven. Schade van konijnen in percelen met fruitbomen, boomkwekerijen en vollegrondsgroenten kan oplopen, maar is te voorkomen met een deugdelijk konijnenkerend raster. Verder is het mogelijk om vraatschade aan bomen te voorkomen door middel van het aanbrengen van kunststof manchetten om boomstammetjes.

Schade aan sportvelden, begraafplaatsen en vergelijkbare percelen kan worden voorkomen door een goede -konijnenwerende- afrastering. Het is denkbaar dat dit niet altijd mogelijk is vanwege de hoge kosten of vanwege specifieke plaatselijke omstandigheden. Indien reguliere bejaging niet kan leiden tot voorkoming van schade kan, op grond van dit faunabeheerplan, gebruik worden gemaakt van de landelijke vrijstelling.

Verder kan de grondgebruiker nagaan welke maatregelen als beschreven in de Faunaschade Preventiekit Module Haasachtigen (www.BIJ12.nl/faunafonds) kunnen worden toegepast om schade aan met name gewassen, maar ook aan andere wettelijke belangen te voorkomen.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

In situaties waarbij sprake is van (dreigende) schade aan één of meer van de hiervoor opgesomde wettelijke belangen is het allereerst aan de jachthouder om gedurende het jachtseizoen de stand zodanig in omvang te beheren dat hiermee in redelijkheid schade gedurende het verdere jaar kan worden beperkt. Echter, dit zal lang niet overal mogelijk blijken. Indien reguliere bejaging in redelijkheid niet kan leiden tot het voorkomen of beperken van schade aan belangen, is de grondgebruiker degene die dan gebruik kan maken van de landelijke vrijstelling.

Op grond van dit faunabeheerplan dient de jachthouder zijn afschot vanaf het jachtseizoen 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS/SRS). Dezelfde eis geldt voor de grondgebruiker, indien hij gebruik maakt van de vrijstelling.

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan dient alleen als onderbouwing voor de uitoefening van de jacht en het gebruik maken van de landelijke vrijstelling. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten. Voor het konijn geldt dat er binnen de huidige planperiode geen ontheffing op voorhand voor schadebestrijding nodig wordt geacht. Jacht en gebruik van de vrijstelling zijn voldoende borg om schade aan gewassen en aan andere belangen te voorkomen en te beperken.

Conclusie

De jacht gedurende de periode 15 augustus t/m 31 januari en de plaatsing op de landelijke vrijstellingenlijst zijn afdoende om schade aan de bij wet geformuleerde belangen te voorkomen. Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handelingen die binnen de provincie Zeeland worden uitgevoerd op grond van de landelijke vrijstelling zoals opgenomen in de Wnb, het Besluit en Regeling Natuurbescherming.

5.6 Vos (*Vulpes vulpes*)

Status

Landelijk vrijgestelde soort.

Staat van instandhouding

De aanwijzing van de vos als landelijk vrijgestelde soort als bedoeld in artikel 3.15 eerste lid, houdt in dat reeds is vastgesteld dat de vos niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of dat gevaar loopt. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is binnen dit faunabeheerplan dan ook niet aan de orde.

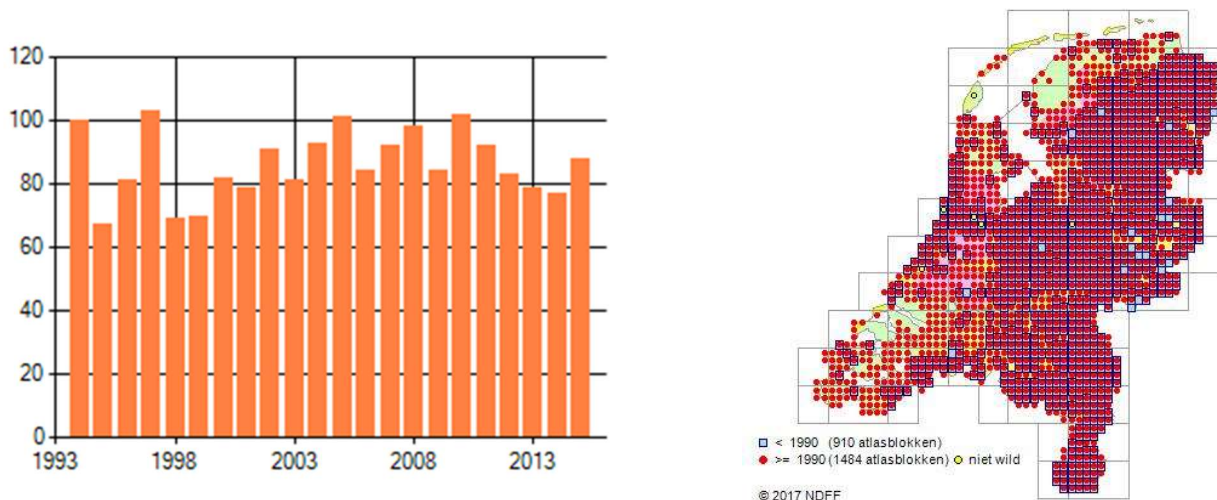
Gegevens over populatie

Verspreiding

Tot ver in de jaren negentig was de vos geen regelmatige bewoner van Zeeland. Incidenteel verscheen vanuit Brabant of Vlaanderen een vos binnen de provinciegrenzen. Nadien is dit beeld aanzienlijk veranderd. Zeeuws-Vlaanderen is vanuit België gekoloniseerd, waarbij de soort nu in grote delen van deze regio regelmatig verspreid voorkomt (Bekker et al. 2010). Vanuit Brabant is het proces van kolonisatie van de provincie ingezet met op Tholen en in Zuid-Beveland inmiddels een geregeld en verspreid voorkomen. Enkele dieren hebben de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren weten te bereiken en vormen daar thans nieuwe vestigingskernen.

De afgelopen beheerperiode is toename in aantal en uitbreiding van het verspreidingsgebied doorgegaan. Dit heeft geleid tot een (vrijwel) aaneengesloten verspreiding in Zeeuws-Vlaanderen, het oosten van Zuid-Beveland, Noord-Beveland, Tholen en St-Philipsland. In de Manteling van Walcheren is recent een vestiging ontstaan, als ook op de Kop van Schouwen (Bekker et al. 2010) en op Noord-Beveland.

Aantallen

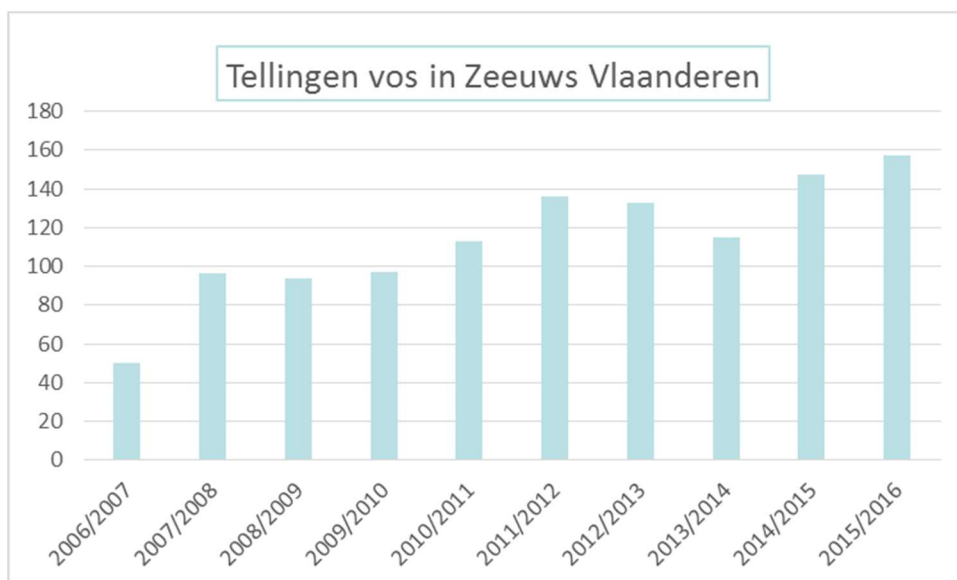
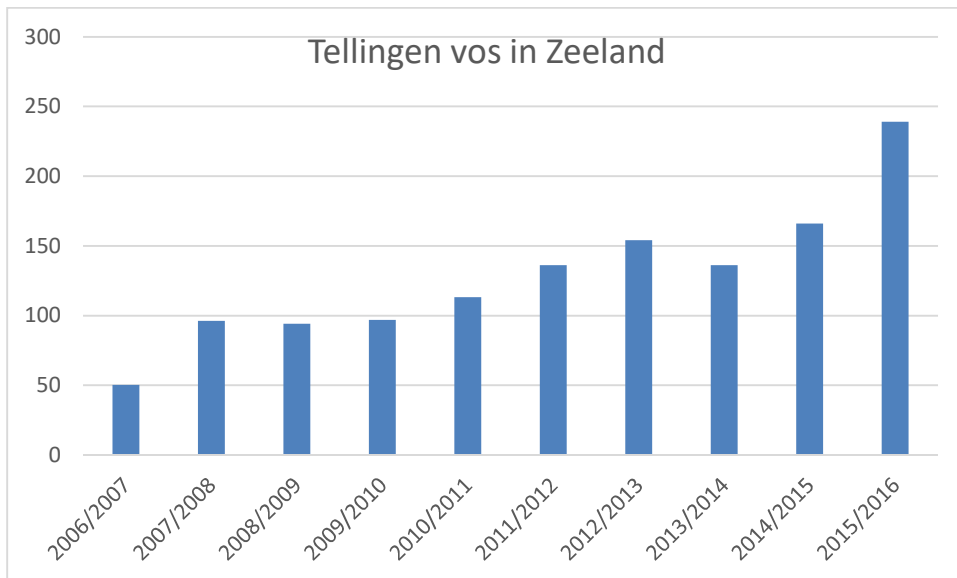
© NEM (CBS & Zoogdierverseniging)

Figuur 5. trend van vos in Nederland, gegeven in indexcijfers (eerste jaar = 100)

Bron: Zoogdierverseniging (verspreidingsatlas 2017)

Het aantal waarnemingen van vossen is de afgelopen 15 jaar gestaag toegenomen. Waarnemingen tussen 1998 en 2008 in Zeeland duiden op een jaarlijkse toename met meer dan 40% (gegevens Bekker et al. 2010).

De WBE's organiseren iedere winter twee tot vier tellingen om het aantal vossen in het gebied te bepalen. In de maanden november, december, januari en februari wordt er op een vooraf te bepalen dag in de late avonden geteld met behulp van kunstlicht. Er zijn vaste telgroepen die jaarlijks dezelfde route afleggen. Voor Zeeuws-Vlaanderen laten deze gegevens een gestage toename zien van het aantal. Daarnaast duiden de gegevens op een afname van de groei in de afgelopen jaren. Afschot zal hier mede debet aan zijn.

Jacht en schadebestrijding **Schade**

Omdat de soort op de lijst met landelijke vrijstelling is geplaatst, ontbreekt inzicht in eventuele schade. In het overzicht van het faunafonds ontbreekt de soort. Eventuele schade is niet getaxeerd.

Noodzaak tot ingrijpen

Op enkele locaties in Zeeland hebben vossen in het verleden een burcht in een zeeuwing gegraven. Vanwege de potentiële schade die vossen kunnen toebrengen aan de primaire zeeuwing bestaat de mogelijkheid om ontheffing te verlenen voor bestrijding van deze soort in het kader van de openbare veiligheid.

In graslandgebieden in Laag-Nederland wordt de vos in verband gebracht met predatie van nesten van weidevogels. In Zeeland komen relatief weinig weidevogels voor, vooral door het grote aandeel akkerbouw in het grondgebruik en het lage aandeel grasland. Bij een verdere uitbreiding van de vos en verdere toename in aantallen, kan de discussie oplaaien over predatie van nesten van grondbroeders in buitendijkse gebieden (bijvoorbeeld, kluut, visdief, strandplevier, etc.).

Pluimveebedrijven met vrije uitloop kunnen bezoek krijgen van een vos. Dit kan nopen tot gericht ingrijpen.

Maatregel

Landelijke vrijstelling

Voor de bestrijding van vossen kan de grondgebruiker op grond van de landelijke vrijstelling handelingen verrichten ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied. Deze handelingen betreffen het opzettelijk vangen en/of doden van vossen en het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen. Vossen mogen op grond van de landelijke vrijstelling het hele jaar waar schade is ontstaan of waar kans op schade is, worden gevangen en gedood.

Dit houdt in dat binnen de kaders zoals opgenomen in de Regeling natuurbescherming, schadebestrijding door de grondgebruikers mag plaatsvinden. Deze vrijstelling kan op grond van de volgende wettelijke belangen:

- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
- ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen.

Voor het vangen of doden van de vos, ter uitvoering van de landelijke vrijstelling, mag alleen gebruik worden gemaakt van:

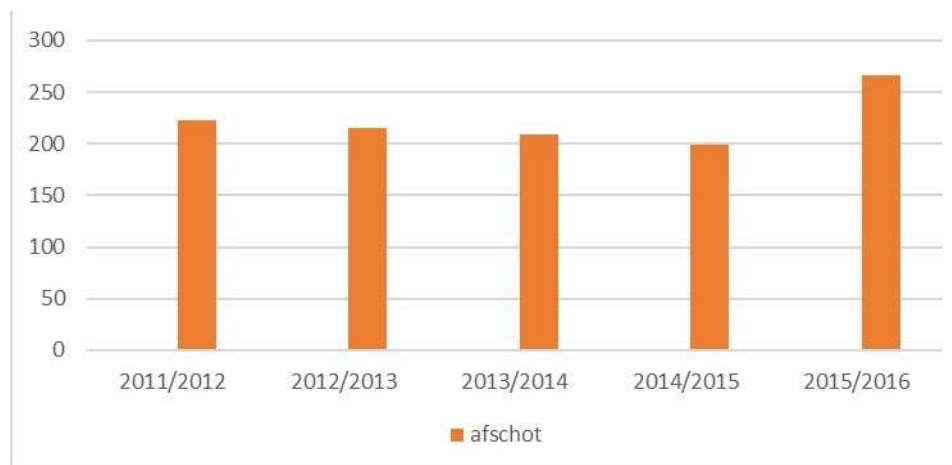
- a. geweren;
- b. honden, niet zijnde lange honden;
- c. haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds;
- d. fretten;
- e. kastvallen;
- f. vangkooien;
- g. buidels.

Verder is in de Regeling Natuurbescherming bepaald dat aardhonden binnen de landelijke vrijstelling niet mogen worden gebruikt voor het vangen of doden van vossen in hollen in de

periode van 1 maart tot en met 31 augustus en dat geweren, honden, haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds niet mogen worden gebruikt op zondagen, nieuwjaarsdag, tweede paasdag, tweede pinksterdag, eerste en tweede kerstdag, en Hemelvaartsdag.

Schadebestrijding

In de afgelopen perioden bestond geen verplichting om afschot (onder landelijke vrijstelling) te registreren. Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg dat er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de vossenpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) vossen. Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 6. Geregistreerd afschot vos

Preventieve maatregelen

Op basis van artikel 3.15 Wnb is het niet verplicht preventieve maatregelen te nemen, voordat uitvoering mag worden gegeven aan de landelijke vrijstelling. Schade door vossen kan gewoonlijk effectief worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

In situaties waarbij sprake is van (dreigende) schade aan één of meer van de wettelijke belangen is het allereerst aan de grondgebruiker om gebruik te maken van de landelijke vrijstelling. Op grond van dit faunabeheerplan dient de grondgebruiker of de uitvoerende jachtakte houder zijn afschot (zowel de aantallen als de locaties op jachtveldniveau) vanaf 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS).

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan dient alleen als onderbouwing voor het gebruik maken van de landelijke vrijstelling. Vossen mogen op grond van de landelijke vrijstelling het hele jaar worden gevangen en gedood waar schade is ontstaan of waar kans is op schade.

Aanvullend op de vrijstelling kan door GS ontheffing worden verleend voor het gebruik van niet bij vrijstelling toegelaten methoden of middelen, alsmede het gebruik van het geweer buiten de wettelijk toegestane tijdstippen, met toepassing van kunstlicht of restlichtversterker of binnen de bebouwde kom en op gronden die niet voldoen aan de wettelijke eisen van een jachtveld. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten.

Conclusie

Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handelingen die binnen de provincie Zeeland worden uitgevoerd op grond van de landelijke vrijstelling zoals opgenomen in de Wnb, het Besluit en Regeling Natuurbescherming. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten.

Vogels

5.7 Brandgans (*Branta leucopsis*)

Status

Provinciaal vrijgestelde soort (opzettelijk verstoren).

Staat van instandhouding

De brandgans is een soort genoemd in bijlage II bij het Verdrag van Bern (beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn). Het is derhalve verboden om de brandgans opzettelijk te verstoren. Om deze reden hebben PS van Zeeland besloten om met de Verordening door middel van artikel 6.2 eerste lid het opzettelijk verstoren van brandganzen, ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom vrij te stellen.

Deze vrijstelling geldt voor de gehele provincie Zeeland en gedurende het gehele jaar.

De aanwijzing van de brandgans als soort als bedoeld in artikel 3.15 tweede lid, van de Verordening houdt in dat hiermee tegelijkertijd is vastgesteld dat de brandgans als gevolg van de vrijgestelde handeling niet in zijn voortbestaan kan worden bedreigd of dat gevaar loopt. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is, binnen dit faunabeheerplan, dan ook niet aan de orde.

Gegevens over populatie

*Verspreiding*¹⁶

Brandganzen zijn jaarrond in de provincie aanwezig. De brandgans kent de afgelopen decennia een spectaculaire ontwikkeling. Eind jaren tachtig heeft de soort zich rond het Haringvliet gevestigd, met als meest waarschijnlijke herkomst een ontsnapping juist over de grens in België (Meininger & van Swelm 1994, Lensink 1996a). Na de eerste broedgevallen in 1989 (Meininger & van Swelm 1994) is het aantal broedende brandganzen in de Noordelijke Delta snel toegenomen met een jaarlijkse groei van 49% (1989-2006). De sterke groei van de populatie is ook gevoed door vestiging van vogels vanuit broedgebieden in de Oostzee en verder noordwaarts (Van der Jeugd et al. 2009).

*Aantallen*¹⁷

De broedvogels in Zeeland maken deel uit van de broedpopulatie met als kern het Haringvliet. Belangrijke broedlocaties in 2005 in de provincie (en juist daarbuiten) zijn de Spuitskop in Markiezaat (Noord-Brabant), Veerse Meer, Marolleput, de Inlaag Ellewoutsdijk en eilanden in het Krammer-Volkerak (Zuid-Holland) (Voslamber 2005). De aantallen broedvogels binnen de grenzen van Zeeland zijn toegenomen van 251 paar in 1999 naar 689 paar in 2005. Voor 2012-2013 bedraagt de schatting voor Zeeland 1.200-1.400 paar en een vergelijkbaar aantal op locaties zeer nabij de provinciegrens.

Schadebestrijding

Voor gegevens omtrent de stand en de omvang van schadebestrijding op grond van door GS verleende ontheffing wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 ganzen.

¹⁶ Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 ganzen

¹⁷ Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 ganzen

Maatregel

Provinciale vrijstelling

Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom mogen grondgebruikers brandganzen gedurende het gehele jaar en in de gehele provincie brandganzen opzettelijk verontrusten. Aan deze handeling worden geen beperkingen gesteld (anders dan dat deze handeling moet dienen ter voorkoming van schade aan gewassen, veehouderijen, etc.) en is er zekerheid dat hiermee de staat van instandhouding van deze soort niet in het geding kan komen.

Preventieve maatregelen

Op basis van artikel 3.15 Wnb is het niet verplicht preventieve maatregelen te nemen, voordat uitvoering mag worden gegeven aan de vrijstelling. Het opzettelijk verstoren van brandganzen dient ter voorkoming van schade aan wettelijke belangen. Deze handeling op zich is te beschouwen als een andere bevredigende maatregel alvorens kan worden overgegaan tot het (onder ontheffing) doden of vangen. Voor deze laatste handelingen is een afweging opgenomen in het faunabeheerplan 2015-2019 Zeeland; ganzen. Via dit plan en de daarop door GS afgegeven ontheffing vindt registratie plaats.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

De planmatige en gecoördineerde schadebestrijding is vastgelegd in het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 ganzen.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan dient alleen als onderbouwing voor het gebruik maken van de provinciale vrijstelling voor het opzettelijk verstoren van brandganzen. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak bestaat om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 ganzen.

Conclusie

Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handeling 'opzettelijk verstoren' zoals opgenomen in de Verordening. Voor de beschrijving van de planmatige en gecoördineerde schadebestrijding wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 ganzen.

5.8 Canadese gans (*Branta canadensis* en *Branta hutchinsii hutchinsii*)

Status

Landelijk vrijgestelde soort.

Staat van instandhouding

De aanwijzing van de Canadese gans als landelijk vrijgestelde soort als bedoeld in artikel 3.15 eerste lid, houdt in dat reeds is vastgesteld dat de soort niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of dat de gunstige staat van instandhouding in het geding komt. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is binnen dit faunabeheerplan dan ook niet aan de orde. Uit figuur 7 blijkt ook dat het zeer goed gaat met de gunstige staat van instandhouding van de soort. Wel wordt door middel van monitoring een bijdrage geleverd aan het bepalen van de landelijke en Zeeuwse trend.

Gegevens over populatie

*Verspreiding*¹⁸

Broedvogels

De Grote Canadese gans komt in Zeeland verspreid als broedvogel voor met de belangrijkste concentraties in Zeeuws-Vlaanderen gevolgd door de omgeving van het Krammer-Volkerak en het Markiezaat (Voslamber 2005). Dit verspreidingsbeeld loopt door in omringende gebieden met belangrijke aantallen broedvogels in de poldergebieden in het westen van Vlaanderen (België) en het westen van Brabant (Sovon 2002, Vermeersch et al. 2004, Voslamber 2005, Van Daele et al. 2012). De provincie Zeeland is in het zuiden gekoloniseerd door vogels die hun oorsprong hebben in België en in het oosten vanuit vestigingen die zijn ontstaan in de vennen van de Brabantse Wal (Lensink et al. 2013b). Het aantal broedvogels in Zeeland is de afgelopen decennia toegenomen. Na de eerste broedgevallen begin jaren negentig in Zeeuws-Vlaanderen bedroeg het aantal in 1999 ongeveer 70 paar (Sovon 2002) en in 2005 bijna 300 paar (Voslamber 2005). De jaarlijkse toename tussen 1999 en 2005 bedroeg 26% per jaar. Nadien is de toename afgenomen. Het huidige aantal broedparen wordt geschat op 600-700 paar.

Jaarpatroon

Grote Canadese ganzen zijn jaarrond in de provincie aanwezig (figuur 3.37). Het jaarpatroon geeft inzicht in belangrijke veranderingen in aantallen. In de maanden april-mei is het aantal Canadese ganzen relatief klein en nauwelijks onderhevig aan verandering. Dit zijn de broedvogels die op en rond hun broedplaatsen verblijven, aangevuld met kleine groepen subadulten die in goede foerageergebieden verblijven. In juni neemt het aantal Canadese ganzen in Zeeland duidelijk toe. In juni is de ruitijd en in deze maand worden beduidend meer vogels geteld dan in de twee maanden daarvoor. Vogels die in april en mei in broedgebieden verblijven (en slecht zichtbaar zijn) verblijven dan vooral rond open wateren waar ze goed zijn te tellen. Na afloop van de rui in juli, nemen de aantallen in augustus en september verder toe, door toestroom van elders (België, Zuid-Holland, Brabant).

*Aantallen*¹⁹

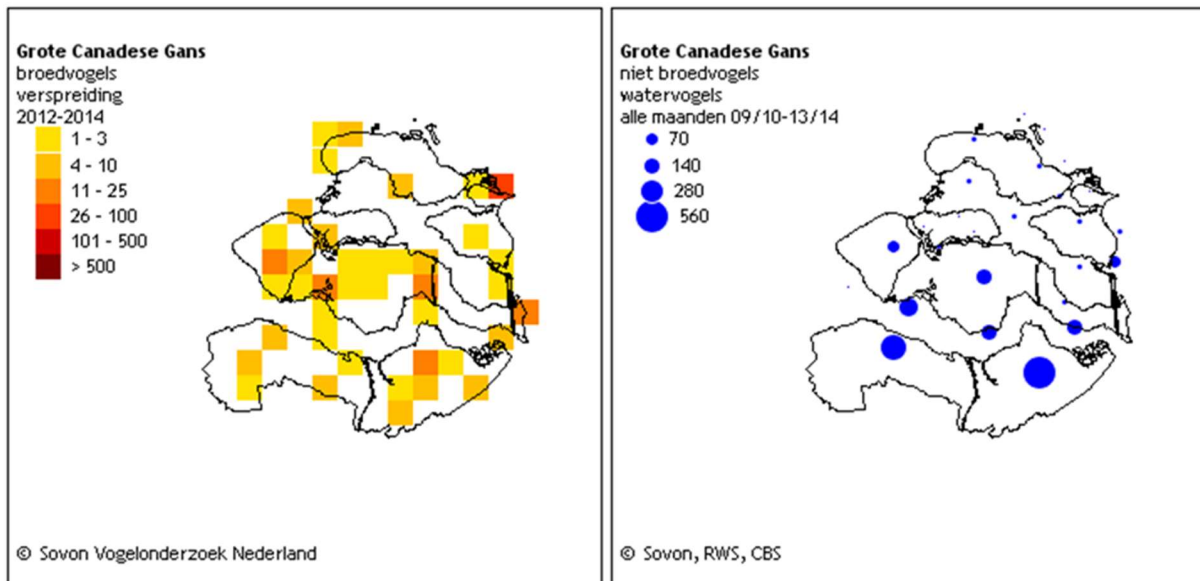
De landelijke broedpopulatie wordt door Sovon geschat tussen de 5.200-10.400 paar Canadese ganzen. In de winter trekken er daarnaast een zeer groot aantal Canadese ganzen door. In Zeeland broedt de soort op alle eilanden en ook 's winters is de soort talrijk aanwezig. De broedvogels in Zeeland maken deel uit van de broedpopulatie met als kern

¹⁸ Zie ook: Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 ganzen

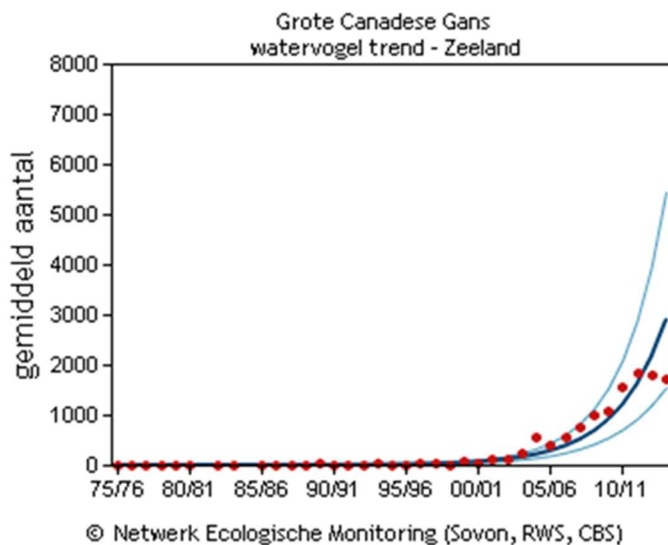
¹⁹ Zie ook: Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 ganzen

het Haringvliet. Belangrijke broedlocaties in 2005 in de provincie (en juist daarbuiten) zijn de Spuitkop in Markiezaat (Noord-Brabant), Veerse Meer, Marolleput, de Inlaag Ellewoutsdijk en eilanden in het Krammer-Volkerak (Zuid-Holland) (Voslamber 2005). De aantallen broedvogels binnen de grenzen van Zeeland zijn toegenomen van 251 paar in 1999 naar 689 paar in 2005. Voor 2012-2013 bedraagt de schatting voor Zeeland 1.200-1.400 paar en een vergelijkbaar aantal op locaties zeer nabij de provinciegrens.

Sovon heeft op basis van Punt Transect Tellingen (PTT-methode) door middel van een jaarlijkse index de winterpopulatie in Zeeland in beeld gebracht. Hieruit volgt dat er sprake is van een enorme toename in de laatste 10 jaar. Landelijk zien we hetzelfde beeld.

Figuur 6. Links: verspreidingskaart met broedvogels in Zeeland in de periode 2012-2014 en rechts: kaart met indicatie aantallen niet-broedvogels op basis van PTT wintervogeltelling (Bron: Sovon, 2017).

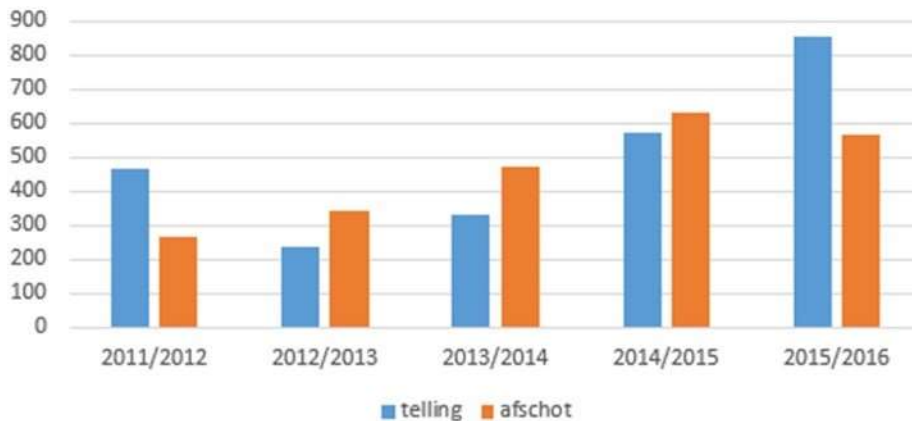

Figuur 7. Jaarlijkse index van de winterpopulatie in december (Bron: Sovon, 2017).

Schadebestrijding

Schadebestrijding op grond van vrijstelling

In de afgelopen perioden bestond geen verplichting om trendtellingen van Canadese ganzen uit te voeren. Dit is echter wel door Sovon uitgevoerd. Er bestond ook geen verplichting om afschot (schadebestrijding op grond van vrijstelling) te registreren. Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg dat er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de Canadese ganzenpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) ganzen. Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 8. Getelde populatie en geregistreerd afschot Canadese gans

Schade

Omdat de soort onder de Ffw op de lijst met landelijke vrijstelling was geplaatst en er op grond van de Ffw geen verplichting bestond om schade te melden, ontbreekt over de afgelopen jaren inzicht in eventuele schade aan met name gewassen. De schade die wel is vastgesteld betreft vaak schade veroorzaakt door meerdere soorten watervogels in gemengde groepen.

Maatregel

Landelijke vrijstelling

Voor de bestrijding van Canadese ganzen kan de grondgebruiker op grond van de landelijke vrijstelling handelingen verrichten ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied. Deze handelingen betreffen het opzettelijk vangen en/of doden van Canadese ganzen en het opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen..

Dit houdt in dat, binnen de kaders zoals opgenomen in de Regeling natuurbescherming, schadebestrijding door de grondgebruikers mag plaatsvinden. Deze vrijstelling kan op grond van de volgende wettelijke belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna.

Preventieve maatregelen

Op basis van artikel 3.15 Wnb is het niet verplicht preventieve maatregelen te nemen, voordat uitvoering mag worden gegeven aan de vrijstelling. Schade door Canadese ganzen

kan vooralsnog effectief worden bestreden op basis van de vrijstelling. Daarnaast heeft de grondgebruiker de mogelijkheid om andere middelen in te zetten zoals beschreven in de Faunaschade Preventiekit Module ganzen (www.BIJ12.nl/faunafonds). Dit kan met name van belang zijn op locaties, waar het geweer niet kan worden gebruikt.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

In situaties waarbij sprake is van (dreigende) schade aan één of meer van de wettelijke belangen is het allereerst aan de grondgebruiker om gebruik te maken van de landelijke vrijstelling. Op grond van dit faunabeheerplan dient de grondgebruiker of de uitvoerende jachtaktehouder zijn afschot (zowel de aantallen als de locaties op jachtveldniveau) vanaf 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS).

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan, onderdeel Canadese ganzen, dient als onderbouwing voor het gebruik maken van de landelijke vrijstelling. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 ganzen.

Conclusie

De plaatsing op de landelijke vrijstellingslijst is niet afdoende om schade aan de bij wet geformuleerde belangen te voorkomen. Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handelingen die binnen de provincie Zeeland worden uitgevoerd op grond van de landelijke vrijstelling zoals opgenomen in de Wnb, het Besluit en Regeling natuurbescherming. In aanvulling op de landelijke vrijstelling is ontheffing voor het vangen met vangkooi/vangkraal/fuik noodzakelijk om de in het Zeeuwse ganzenakkoord omschreven doelen te bereiken.

5.9 Fazant (*Phasianus colchicus*)

Status

Wildsoort.

Staat van instandhouding

De aanwijzing van de fazant als soort waarop de jacht is geopend (artikel 3.22, vijfde lid van de Wnb), houdt in dat reeds is vastgesteld dat de soort niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of dat de gunstige staat van instandhouding in het geding komt. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is binnen dit faunabeheerplan dan ook niet aan de orde.

Gegevens over populatie

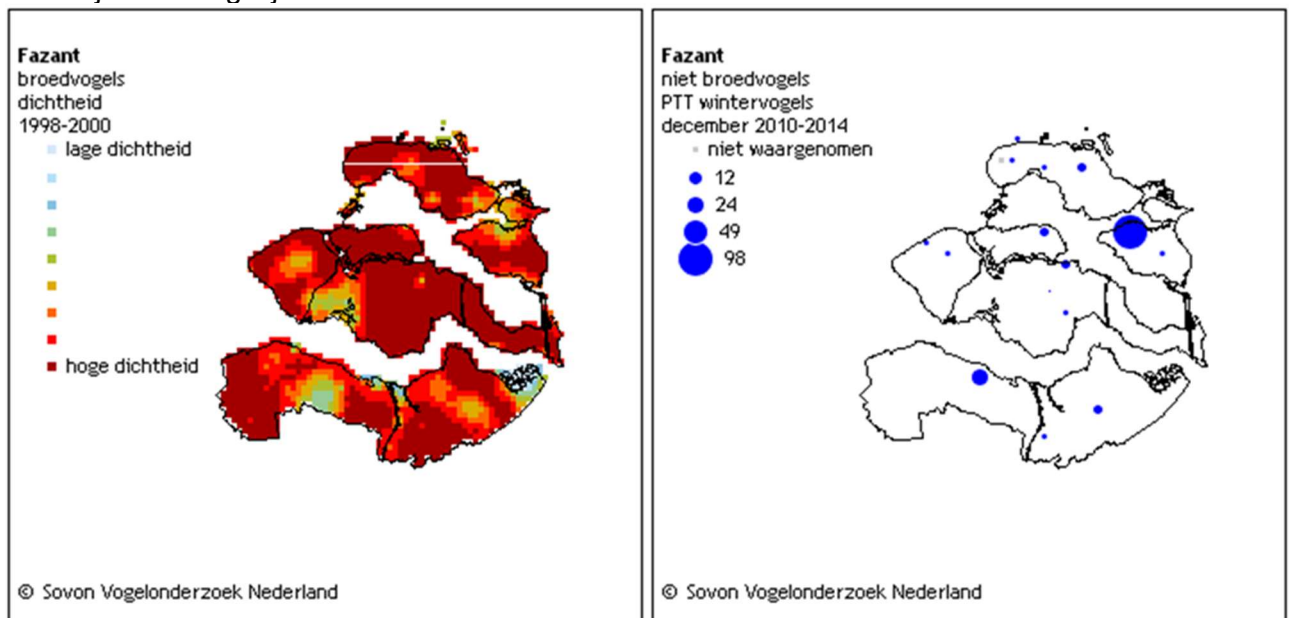
Verspreiding²⁰

De fazant komt als broedvogel verspreid over Zeeland voor (Vergeer & van Zuylen 1994). In de duinen van Schouwen en Walcheren zijn de dichtheden wat hoger dan in de polders en buitendijkse gebieden. In polders met een groot aanbod aan ruigte en bosjes huizen ook meer vogels dan in polders met een klein aanbod van beide typen habitat. De soort is een standvogel, waarbij de verspreiding in zomer en winter identiek is.

Aantallen

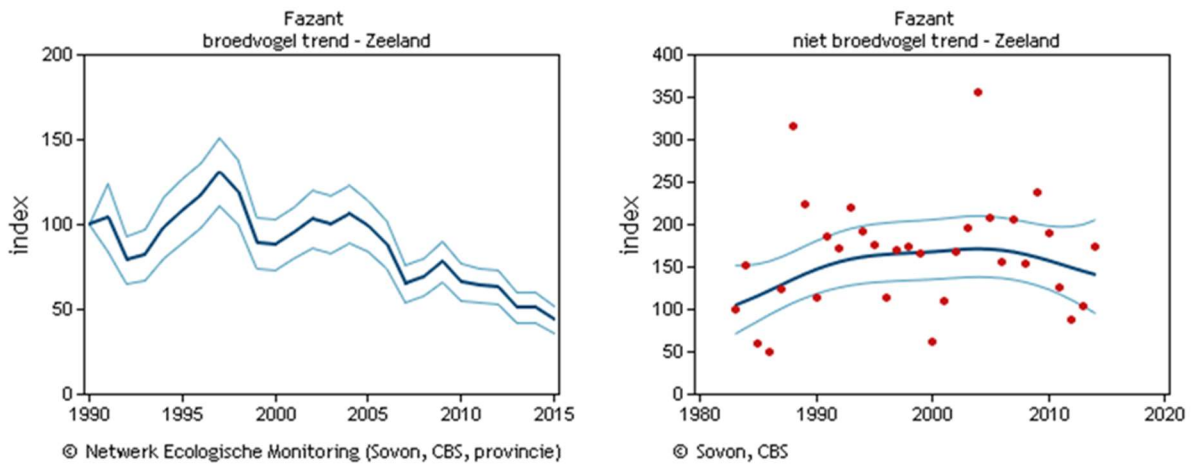
De landelijke broedpopulatie wordt door Sovon geschat tussen de 50.000-60.000 paar (1998-2000) fazanten. In Zeeland broedt de soort op alle eilanden en ook 's winters is de soort talrijk aanwezig.

Sovon heeft op basis van Punt Transect Tellingen (PTT-methode) door middel van een jaarlijkse index de winterpopulatie in Zeeland in beeld gebracht. Hieruit volgt dat er vanaf 1983 geen significante aantalsverandering is, maar wanneer we kijken naar de laatste 10 seizoenen dan zien we een significante afname van <5% per jaar. Landelijk zien we de laatste jaren een gelijke trend.

²⁰ Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten

Figuur 9. Links: verspreidingskaart met broedvogels in Zeeland in de periode 1998-2000 en rechts: kaart met indicatie aantallen niet-broedvogels op basis van PTT wintervogeltelling (Bron: Sovon, 2017).

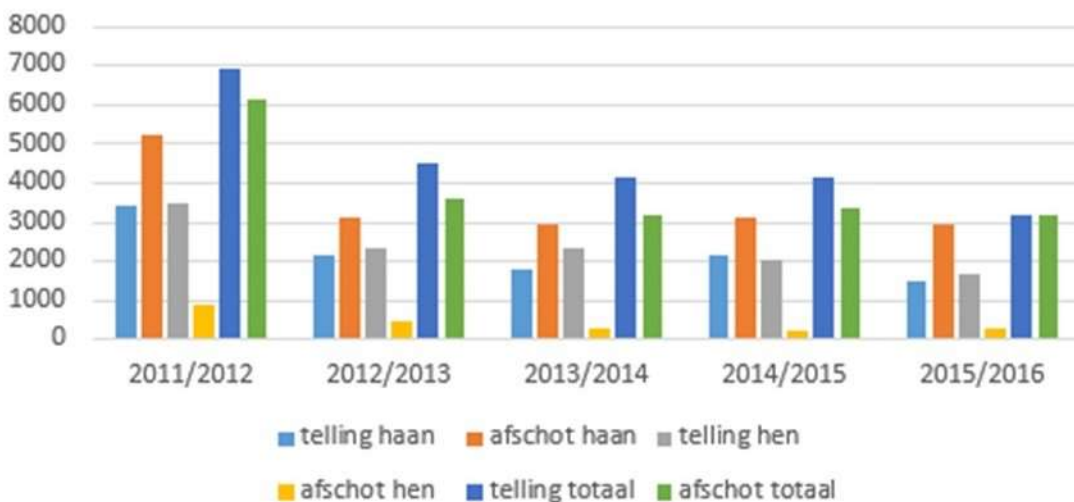

Figuur 10. Jaarlijkse index van de winterpopulatie in december (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval (Bron: Sovon).

Jacht en schadebestrijding

Jacht

In de afgelopen perioden bestond geen verplichting om trendtellingen van fazanten uit te voeren. Dit is echter wel door Sovon uitgevoerd. Er bestond ook geen verplichting om afschot te registreren. Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg dat er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de fazantenpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) fazanten. Er is een onderscheid gemaakt tussen het bejagen van hennen en hanen. Dit komt in de grafiek terug. Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 11. Getelde populaties en geregistreerd afschot fazant (haan en hen)

Schade

Omdat de soort onder de Ffw ook aangewezen was als wildsoort en er op grond van de Ffw geen verplichting bestond om schade te melden, ontbreekt over de afgelopen jaren inzicht in eventuele schade aan met name gewassen.

Maatregel

Jacht

De fazant is een wildsoort en daar mag in het jachtseizoen op worden gejaagd. Voor hanen loopt het jachtseizoen vanaf 15 oktober t/m 31 januari, voor hennen is het jachtseizoen korter en loopt het vanaf 15 oktober t/m 31 december. Bejaging kan met jachtvogels en van zonsopkomst tot zonsondergang met het geweer.

Fazanten kunnen direct met het geweer worden bejaagd. Het 'voor de voet jagen' is het meest effectief, maar ook jagen door middel van het opdrijven met honden wordt toegepast. Doorgaans zijn deze jachtmethodes kleinschalig van opzet en wordt een beperkt aantal dieren per actie geschoten. Er kan ook worden gekozen om fazanten te vangen met een jachtvogel. Zonder geweer, maar met gebruikmaking van een jachtvogel, is de jachtveldeis van 40 ha niet van toepassing. Op deze manier worden kleine gebieden toch bejaagbaar.

Preventieve maatregelen

Voor het jagen op wildsoorten is het niet noodzakelijk of wettelijk verplicht om vooraf preventieve maatregelen te treffen.

Met name daar waar 'reguliere' jacht niet mogelijk is doordat de grondeigenaar de jacht niet heeft verhuurd of omdat een veld niet voldoet aan de eisen aan een jachtveld, kan de jacht niet bijdragen aan het beperken of voorkomen van schade aan één of meer van genoemde belangen.

Daarnaast heeft de grondgebruiker de mogelijkheid om andere middelen in te zetten, zoals het opzettelijk verontrusten bij dreigende schade. Tevens kan gebruik worden gemaakt van de informatie over preventieve maatregelen zoals deze ter beschikking wordt gesteld op de website www.bij12.nl/faunafonds.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

In situaties waarbij sprake is van (dreigende) schade aan één of meer van de wettelijke belangen is het allereerst aan de jachthouder om gedurende het jachtseizoen de stand zodanig in omvang te beheren dat hiermee in redelijkheid schade gedurende het verdere jaar kan worden beperkt.

Op grond van dit faunabeheerplan dient de jachthouder zijn afschot (zowel de aantallen als de locaties op jachtveldniveau) vanaf het jachtseizoen 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS).

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan, onderdeel fazant, dient alleen als onderbouwing voor de uitoefening van de jacht. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten. Voor de fazant geldt dat er geen

ontheffing op voorhand voor schadebestrijding nodig wordt geacht. Jacht is voldoende borg om schade aan gewassen en aan andere belangen te voorkomen en te beperken.

Conclusie

De jacht gedurende de periode 15 oktober t/m 31 januari voor hanen en de periode 15 oktober t/m 31 december voor hennen is afdoende om schade aan de bij wet geformuleerde belangen te voorkomen. Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handelingen die binnen de provincie Zeeland worden uitgevoerd op grond van de jacht zoals opgenomen in de Wnb.

5.10 Houtduif (*Columba palumbus*)

Status

Wildsoort, landelijk vrijgestelde soort.

Staat van instandhouding

De aanwijzing van de houtduif als soort waarop de jacht is geopend (artikel 3.22, vijfde lid van de Wnb) en tevens de aanwijzing van de houtduif als landelijk vrijgestelde soort als bedoeld in artikel 3.15 eerste lid, houdt in dat reeds is vastgesteld dat de soort niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of dat de gunstige staat van instandhouding in het geding komt. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is binnen dit faunabeheerplan dan ook niet aan de orde.

Gegevens over populatie

*Verspreiding*²¹

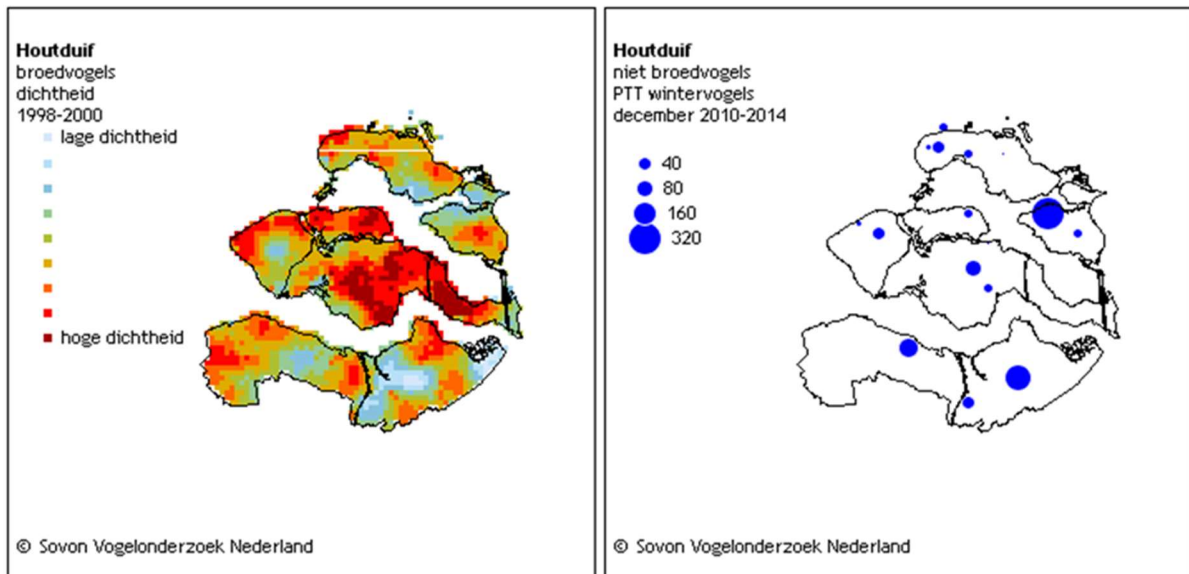
De houtduif komt als broedvogel verspreid over de provincie voor met hogere dichtheden in gebieden met bos of veel bomen. In open gebieden zonder veel opgaande begroeiing is de soort minder talrijk. De Nederlandse broedvogels zijn hoofdzakelijk standvogel en brengen het hele jaar in de omgeving van de broedplaatsen door. In voor- en najaar vindt enige doortrek plaats naar en vanuit het noorden.

Aantallen

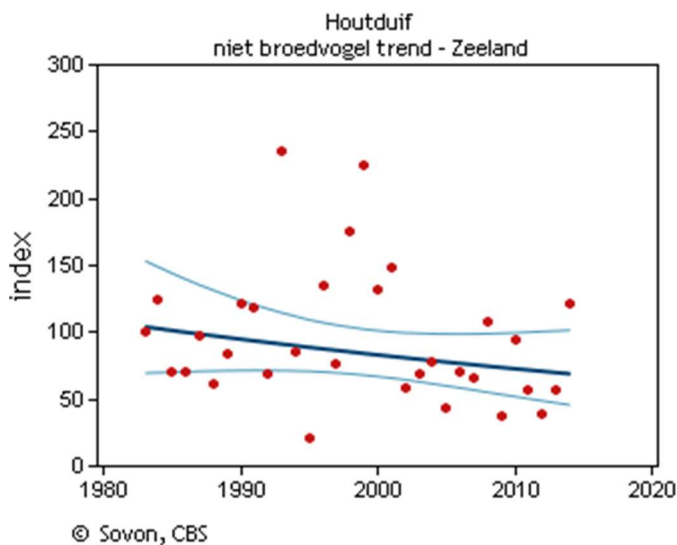
De landelijke broedpopulatie wordt door Sovon geschat tussen de 400.000 en 500.000 paar houtduiven. In de winter trekken er daarnaast, met name door Oost-Nederland een zeer groot aantal Houtduiven door. In Zeeland broedt de soort op alle eilanden en ook 's winters is de soort talrijk aanwezig. De Zeeuwse broedpopulatie is in 1994 geschat op 10.000-14.000 paar (Vergeer & van Zuylen 1994). Het aantal broedvogels in Nederland ligt tegenwoordig op een iets lager niveau dan 20 jaar geleden (www.sovon.nl). In de wintermaanden zijn de aantallen fluctuerend maar stabiel.

Sovon heeft op basis van Punt Transect Tellingen (PTT-methode) door middel van een jaarlijkse index de winterpopulatie in Zeeland in beeld gebracht. Hieruit volgt optisch een lichte afname, maar deze is niet significant. Landelijk zien we de laatste jaren een iets scherpere daling in de trendtelling.

²¹ Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten

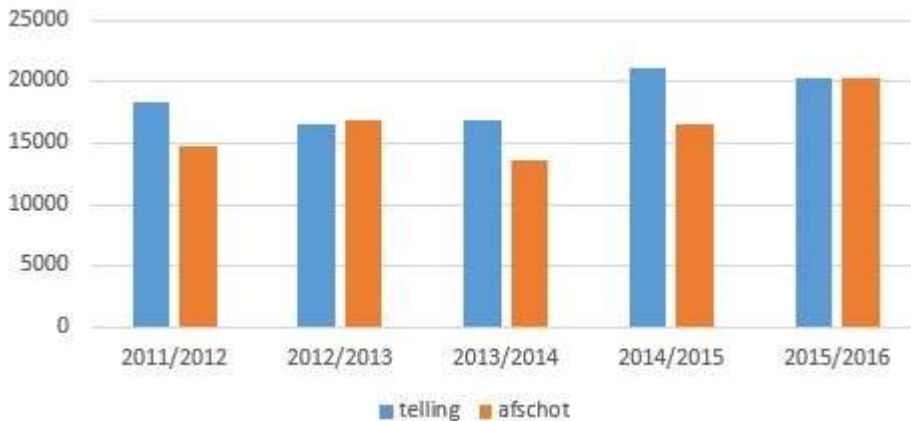
Figuur 12. Links: verspreidingskaart met broedvogels in Zeeland in de periode 1998-2000 en rechts: kaart met indicatie aantallen niet-broedvogels op basis van PTT wintervogeltelling (Bron: Sovon, 2017).

Figuur 13. Jaarlijkse index van de winterpopulatie in december (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval (Bron: Sovon).

Jacht en schadebestrijding

In de afgelopen perioden bestond geen verplichting om trendtellingen van houtduiven uit te voeren. Dit is echter wel door Sovon uitgevoerd. Er bestond ook geen verplichting om afschot (jacht of schadebestrijding) te registreren. Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg dat er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de houtduivenpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) houtduiven. Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 14. Getelde populaties en geregistreerd afschot houtduif

Schade

Omdat de soort onder de Ffw op de lijst met landelijke vrijstelling was geplaatst en er op grond van de Ffw geen verplichting bestond om schade te melden, ontbreekt over de afgelopen jaren inzicht in eventuele schade aan met name gewassen.

Maatregel

Jacht

De houtduif is een wildsoort en daar mag in het jachtseizoen van 15 oktober t/m 31 januari op worden gejaagd. Dit kan met jachtvogels en van zonsopkomst tot zonsondergang met het geweer.

Houtduiven kunnen direct met het geweer worden bejaagd. De aanzitjacht is het meest effectief, maar voor de voet jagen wordt ook toegepast. Doorgaans zijn deze jachtmethodes kleinschalig van opzet en wordt een beperkt aantal dieren per actie geschoten. Er kan ook worden gekozen om houtduiven te vangen met een jachtvogel. Zonder geweer, maar met gebruikmaking van een jachtvogel, is de jachtveldeis van 40 ha niet van toepassing. Op deze manier worden kleine gebieden toch bejaagbaar.

Landelijke vrijstelling

Voor de bestrijding van houtduiven kan de grondgebruiker op grond van de landelijke vrijstelling handelingen verrichten ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied. Deze handelingen betreffen het opzettelijk vangen en/of doden van houtduiven en het opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen.

Dit houdt in dat buiten het jachtseizoen, binnen de kaders zoals opgenomen in de Regeling natuurbescherming, schadebestrijding door de grondgebruikers mag plaatsvinden. Deze vrijstelling kan op grond van de volgende wettelijke belangen:

- in het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna.

Preventieve maatregelen

Op basis van artikel 3.15 Wnb is het niet verplicht preventieve maatregelen te nemen, voordat uitvoering mag worden gegeven aan de vrijstelling.

Met name daar waar 'reguliere' jacht niet mogelijk is doordat de grondeigenaar de jacht niet heeft verhuurd of omdat een veld niet voldoet aan de eisen aan een jachtveld, kan de jacht niet bijdragen aan het beperken of voorkomen van schade aan één of meer van genoemde belangen.

Schade door houtduiven kan effectief worden bestreden op basis van de vrijstelling. Daarnaast heeft de grondgebruiker de mogelijkheid om andere middelen in te zetten zoals beschreven in de Faunaschade Preventiekit (www.BIJ12.nl/faunafonds). Dit kan met name van belang zijn op locaties waar het geweer niet kan worden gebruikt.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

In situaties waarbij sprake is van (dreigende) schade aan één of meer van de hiervoor opgesomde wettelijke belangen is het allereerst aan de jachthouder om gedurende het jachtseizoen de stand zodanig in omvang te beheren dat hiermee in redelijkheid schade gedurende het verdere jaar kan worden beperkt. Echter, dit zal lang niet overal mogelijk blijken. Indien reguliere bejaging in redelijkheid niet kan leiden tot het voorkomen of beperken van schade aan belangen is de grondgebruiker degene, die gebruik kan maken van de landelijke vrijstelling.

Op grond van dit faunabeheerplan dient de jachthouder zijn afschot (zowel de aantallen als de locaties op jachtveldniveau) vanaf het jachtseizoen 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS). Dezelfde eis geldt voor de grondgebruiker, indien hij gebruik maakt van de vrijstelling.

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan dient alleen als onderbouwing voor de uitoefening van de jacht en het gebruik maken van de landelijke (of provinciale) vrijstellingen. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten. Voor de houtduif geldt dat er geen ontheffing op voorhand voor schadebestrijding nodig wordt geacht. Jacht en gebruik van de vrijstelling zijn voldoende borg om schade aan gewassen en aan andere belangen te voorkomen en te beperken.

Conclusie

De jacht gedurende de periode 15 oktober t/m 31 januari en de plaatsing op de landelijke vrijstellingslijst zijn afdoende om schade aan de bij wet geformuleerde belangen te voorkomen. Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handelingen die binnen de provincie Zeeland worden uitgevoerd op grond van de landelijke vrijstelling zoals opgenomen in de Wnb, het Besluit en Regeling natuurbescherming.

5.11 Kauw (*Corvus monedula*)

Status

Landelijk vrijgestelde soort.

Staat van instandhouding

De aanwijzing van de kauw als landelijk vrijgestelde soort als bedoeld in artikel 3.15 eerste lid, houdt in dat reeds is vastgesteld dat de soort niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of dat de gunstige staat van instandhouding in het geding komt. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is, binnen dit faunabeheerplan, dan ook niet aan de orde.

Wel wordt middels monitoring een bijdrage geleverd aan het bepalen van de landelijke en Zeeuwse trend.

Gegevens over populatie

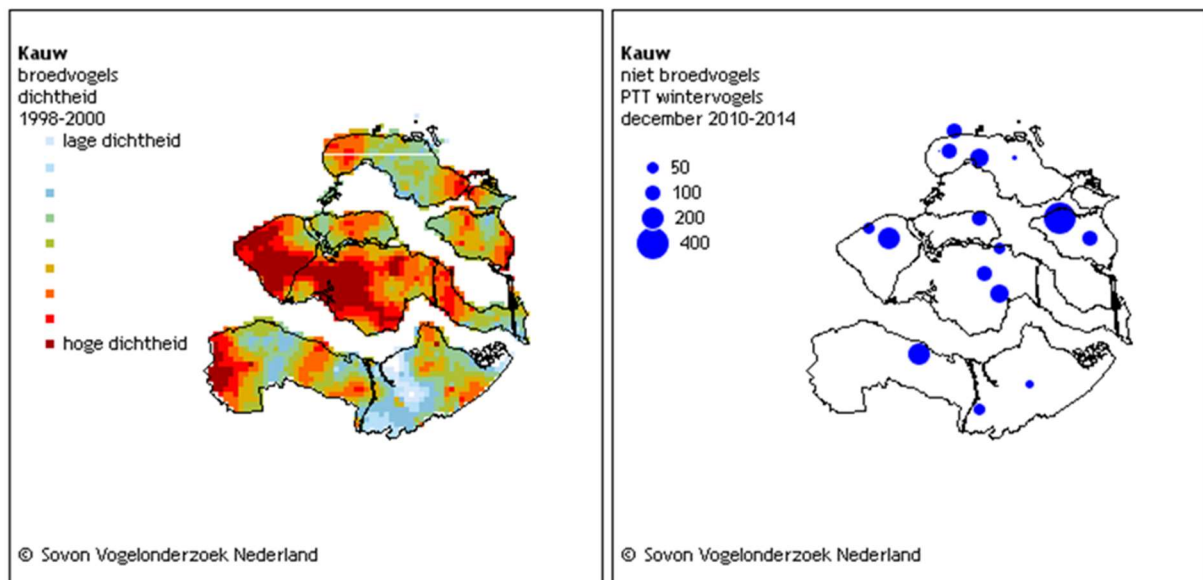
Verspreiding

De kauw wordt in de gehele provincie aangetroffen.

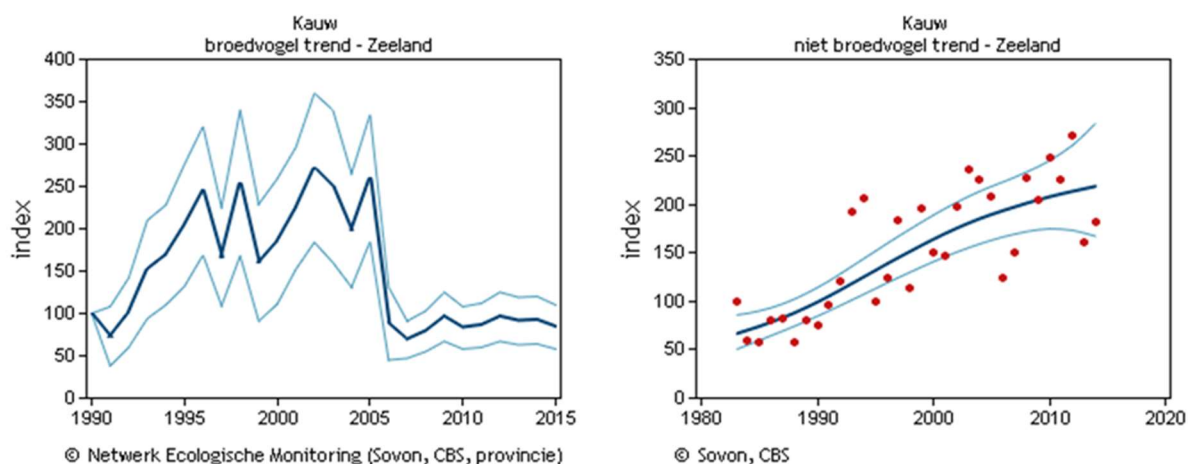
Aantallen

De landelijke broedpopulatie wordt door Sovon geschat tussen de 180.000-220.000 paar kauwen. In de winter trekken er daarnaast een zeer groot aantal kauwen door. In Zeeland broedt de soort op alle eilanden en ook 's winters is de soort talrijk aanwezig.

Sovon heeft op basis van Punt Transect Tellingen (PTT-methode) door middel van een jaarlijkse index de winterpopulatie in Zeeland in beeld gebracht. Hieruit volgt een lichte toename, maar deze is niet significant. Landelijk zien we de laatste jaren geen significante aantalsverandering.

Figuur 15. Links: verspreidingskaart met broedvogels in Zeeland in de periode 1998-2000 en rechts: kaart met indicatie aantallen niet-broedvogels op basis van PTT wintervogeltelling (Bron: Sovon, 2017).

Figuur 16. Jaarlijkse index van broedvogelstand en de winterpopulatie in december (Bron: Sovon, 2017).

Schadebestrijding

Schadebestrijding op grond van vrijstelling

In de afgelopen perioden bestond er geen verplichting om trendtellingen van kauwen uit te voeren. Dit is echter wel door Sovon uitgevoerd. Er bestond ook geen verplichting om afschot (schadebestrijding op grond van vrijstelling) te registreren. Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg dat er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de kauwenpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) kauwen. Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 17. Getelde populaties en geregistreerd afschot kauw

Schade

Omdat de soort onder de Ffw op de lijst met landelijke vrijstelling was geplaatst en er op grond van de Ffw geen verplichting bestond om schade te melden, ontbreekt over de afgelopen jaren inzicht in eventuele schade aan met name gewassen. De schade die wel is vastgesteld, betreft vaak schade veroorzaakt door meerdere soorten in gemengde groepen.

Maatregel

Landelijke vrijstelling

Voor de bestrijding van kauwen kan de grondgebruiker op grond van de landelijke vrijstelling handelingen verrichten ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied. Deze handelingen betreffen het opzettelijk vangen en/of doden van kauwen. Deze handelingen betreffen het opzettelijk vangen en/of doden van zwarte kraaien en het opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen.

Dit houdt in dat, binnen de kaders zoals opgenomen in de Regeling natuurbescherming, schadebestrijding door de grondgebruikers mag plaatsvinden. Deze vrijstelling kan op grond van de volgende wettelijke belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna.

Preventieve maatregelen

Op basis van artikel 3.15 Wnb is het niet verplicht preventieve maatregelen te nemen, voordat uitvoering mag worden gegeven aan de vrijstelling. Schade door kauwen kan effectief worden bestreden op basis van de vrijstelling. Daarnaast heeft de grondgebruiker de mogelijkheid om andere middelen in te zetten zoals beschreven in de Faunaschade Preventiekit module kraaiachtigen (www.BIJ12.nl/faunafonds). Dit kan met name van belang zijn op locaties, waar het geweer niet kan worden gebruikt.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

Op grond van dit faunabeheerplan dient de jachthouder zijn afschot (zowel de aantallen als de locaties op jachtveldniveau) vanaf het seizoen 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS). Dezelfde eis geldt voor de grondgebruiker, indien hij gebruik maakt van de vrijstelling.

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan dient alleen als onderbouwing voor het gebruik maken van de landelijke vrijstelling. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten. Voor de kauw geldt dat er geen ontheffing op voorhand voor schadebestrijding nodig wordt geacht. Het gebruik van de vrijstelling is voldoende borg om schade aan gewassen en aan andere belangen te voorkomen en te beperken.

Conclusie

De plaatsing op de landelijke vrijstellingslijst is afdoende om schade aan de bij wet geformuleerde belangen te voorkomen. Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handelingen die binnen de provincie Zeeland worden uitgevoerd op grond van de landelijke vrijstelling zoals opgenomen in de Wnb, het Besluit en Regeling natuurbescherming.

5.12 Spreeuw (*Sturnus vulgaris*)

Status

Provinciaal vrijgestelde soort.

Staat van instandhouding

De spreeuw is een algemeen voorkomende soort. Door middel van de Verordening, artikel 6.2 tweede lid hebben PS van Zeeland besloten om, tussen zonsopgang en zonsondergang, het opzettelijk doden van spreeuwen, met gebruikmaking van het geweer vrij te stellen. De vrijstelling geldt enkel ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom.

Deze vrijstelling geldt voor de gehele provincie Zeeland en gedurende het gehele jaar. Als voorwaarde wordt gesteld dat alleen van de vrijstelling gebruik mag worden gemaakt, indien de gebruiker beschikt over een door de grondgebruiker verleende en vereiste schriftelijke toestemming.

Hierbij hebben PS de afweging gemaakt dat de populaties van de spreeuw dermate groot is dat bij doden ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, de vrijgestelde handelingen niet kunnen leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

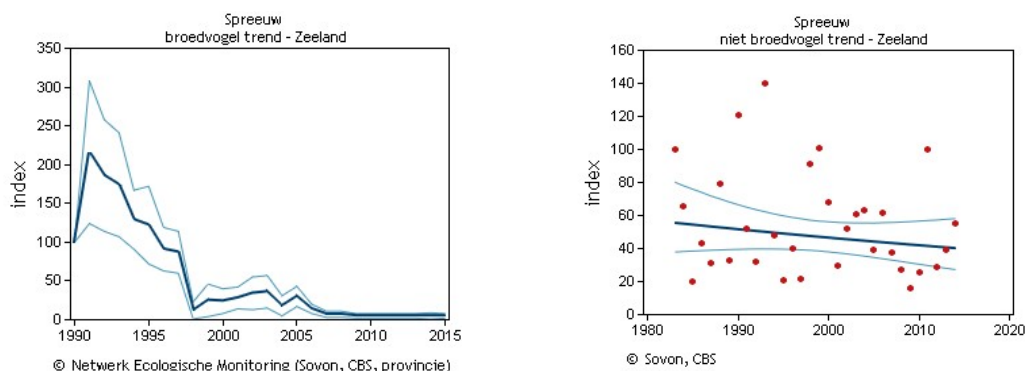
Gegevens over populatie

Verspreiding²²

De soort komt verspreid over de provincie voor. In grootschalige akkerbouwgebieden met weinig bomen en weinig bebouwing is de soort bijzonder schaars. Talrijker is de soort in de bosgebieden en dorpen langs de binnenduinrand van Schouwen, Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen als ook in andere gebieden met veel geboomte.

Aantallen

Het aantal spreeuwen is in 1994 geschat op 10.000-15.000 paren. Nadien is het aantal in zowel Zeeland als Nederland met circa 50% afgenomen. Buiten het broedseizoen is de soort talrijk aanwezig in de provincie. Omtrent exacte aantallen tasten we in het duister. De trend is vermoedelijk stabiel met hoge aantallen in zachte winters en lage aantallen in strenge winters.

Figuur 18. Broedvogel- en niet-broedvogeltrend

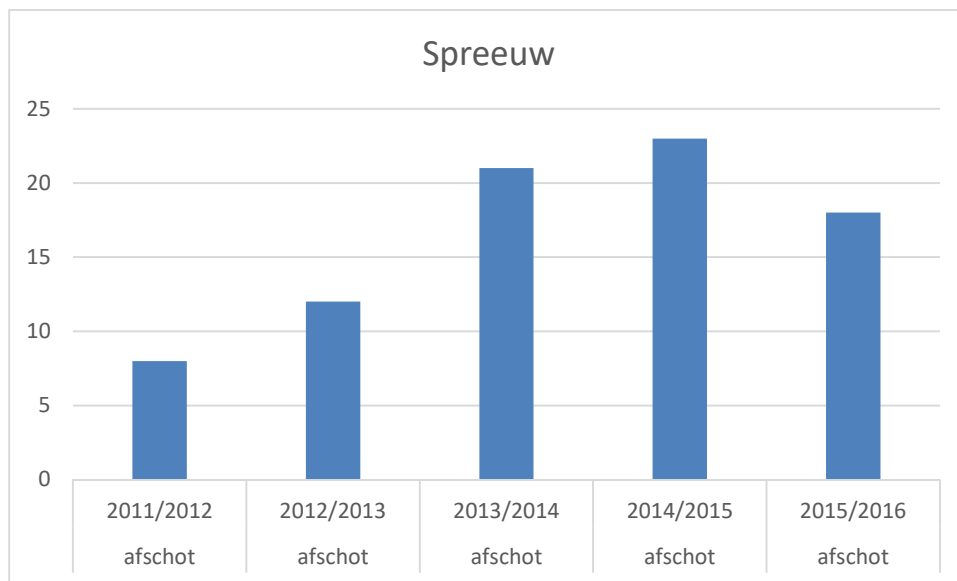
²² Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten

Schadebestrijding

In de afgelopen perioden bestond geen verplichting om trendtellingen van spreeuwen uit te voeren. Ook bestond er geen verplichting om afschot op grond van de eerder door PS verleende vrijstelling onder de Ffw te registreren.

Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg dat er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de spreeuwenpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) spreeuwen

Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 19. Geregistreerd afschot spreeuw (afschot is weergegeven als getal)

Schade

Omdat de soort onder de Ffw ook reeds provinciaal was vrijgesteld en er op grond van de Ffw geen verplichting bestond om schade te melden, ontbreekt over de afgelopen jaren inzicht in eventuele schade aan met name gewassen. Voor gegevens omtrent de stand en de omvang van schadebestrijding op grond van door GS verleende ontheffing wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 zoogdieren en overige vogelsoorten.

Maatregel

Provinciale vrijstelling

Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom mogen grondgebruikers spreeuwen gedurende het gehele jaar en in de gehele provincie opzettelijk doden. Aan deze handeling wordt de beperking gesteld dat het doden enkel is toegestaan met gebruikmaking van het geweer en enkel mag plaatsvinden tussen zonsopgang en zonsondergang. Tevens dient de uitvoerder te beschikken over door de grondgebruiker verleende en vereiste schriftelijke toestemming.

Preventieve maatregelen

Op basis van artikel 3.15 Wnb en de Verordening is het niet verplicht preventieve maatregelen te nemen, voordat uitvoering mag worden gegeven aan de vrijstelling.

Wel kan worden verwezen naar de Faunaschade Preventiekit Module kleine zangvogels. Hierin wordt enkele verjaagmethoden uitgewerkt. Zowel visuele als akoestische middelen werken, maar gedurende een korte periode. Daarna wennen dieren eraan. Door werende middelen af te wisselen en bovendien te combineren met afschot met het geweer wordt de effectiviteit verhoogd.

Verder worden veel kleinschalige kersenboomgaarden voor half mei overdekt met netten. Hierdoor blijven zij gevrijwaard van schade door spreeuwen wanneer de jongen van deze soort eind mei massaal en gesynchroniseerd uitvliegen. In de regio West-Zeeuws Vlaanderen is een klein aantal bedrijven met grote kersenboomgaarden. De (zure) kersen worden daar machinaal geoogst. Het volledig afschermen van de teelt met netten is dan geen optie omdat de ondersteuningspalen die nodig zijn voor een volledige afscherming hinderlijk in de weg staan bij de mechanische oogst. Daarbij komt nog dat de jaarlijkse kosten voor het volledig afschermen van de teelt (€ 4.990,- per ha) niet in een redelijke verhouding staan tot de opbrengst ervan (gemiddelde opbrengst over de laatste vijf jaren is € 7.080,- per ha) en daarom niet geëist kan worden van de grondgebruiker.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

Op grond van dit faunabeheerplan dient de jachthouder zijn afschot vanaf het seizoen 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS). Dezelfde eis geldt voor de grondgebruiker, indien hij gebruik maakt van de vrijstelling.

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan dient alleen als onderbouwing voor het gebruik maken van de provinciale vrijstelling voor het opzettelijk doden van spreeuwen met het geweer. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak bestaat om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 zoogdieren en overige vogelsoorten.

Conclusie

Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handeling 'opzettelijk doden met gebruik van het geweer' zoals opgenomen in de Verordening.

5.13 Wilde Eend (*Anas platyrhynchos*)

Status

Wildsoort, provinciaal vrijgestelde soort.

Staat van instandhouding

De aanwijzing van de Wilde eend als soort waarop de jacht is geopend (artikel 3.22, vijfde lid van de Wnb), houdt in dat reeds is vastgesteld dat de soort niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of dat de gunstige staat van instandhouding in het geding komt. Tevens is deze soort op basis van de Verordening een vrijstelling verleend voor het doden met het geweer ter voorkoming van schade aan gewassen. Daarbij is in de aanwijzing beoordeeld dat de populatie van de wilde eend dermate groot is dat, bij doden ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, de vrijgestelde handelingen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is binnen dit faunabeheerplan dan ook niet aan de orde.

Gegevens over populatie

*Verspreiding*²³

Aantallen en verspreiding leken op landelijk niveau lange tijd nauwelijks verandering te ondergaan. Regionale afnames, zoals door verdroging van duinvaleien, werden gecompenseerd door toenames elders. Sinds ongeveer 1990 nemen de aantallen echter om onduidelijke redenen af (Bron: Sovon).

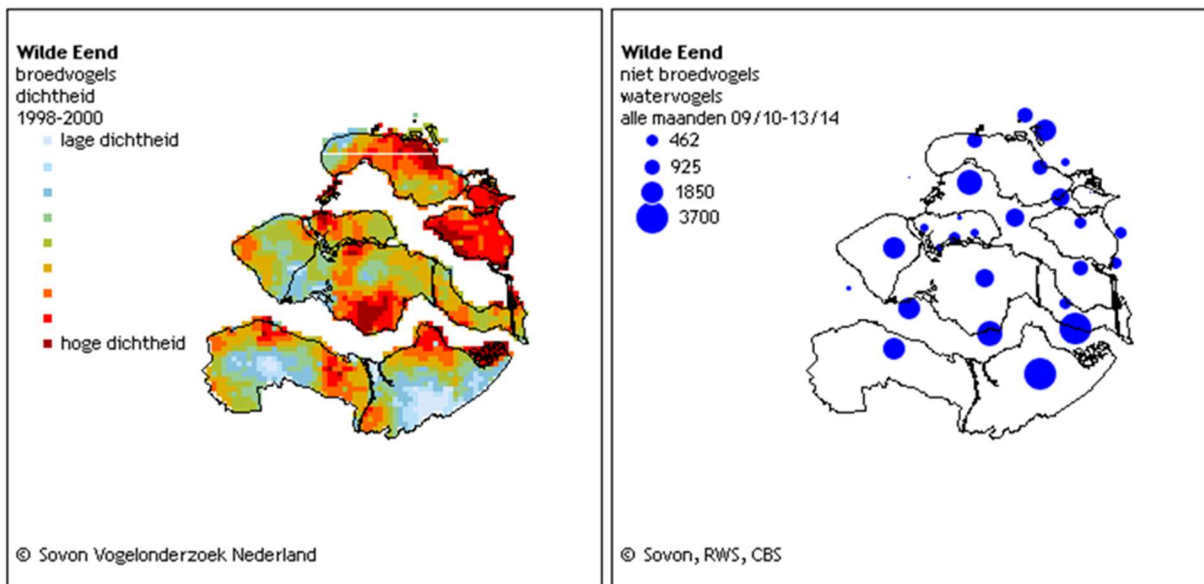
Als broedvogel komt de wilde eend verspreid over Zeeland voor. Op Schouwen is de dichtheid gemiddeld genomen het laagst (>1 p/100 ha) (Vergeer & van Zuylen 1994). Buiten het broedseizoen komt de soort verspreid over de provincie voor met concentraties in de buitendijkse gebieden. Dit zijn overwegend dagrustplaatsen. In de nacht foerageert de soort hier op waterplanten en grazige vegetaties. Een deel van de eenden trekt in de avondschemer naar binnendijkse gebieden om daar grazige vegetaties te benutten. In de nazomer kunnen ook groepen in gelegerd graan foerageren of op net geoogste graanpercelen.

Aantallen

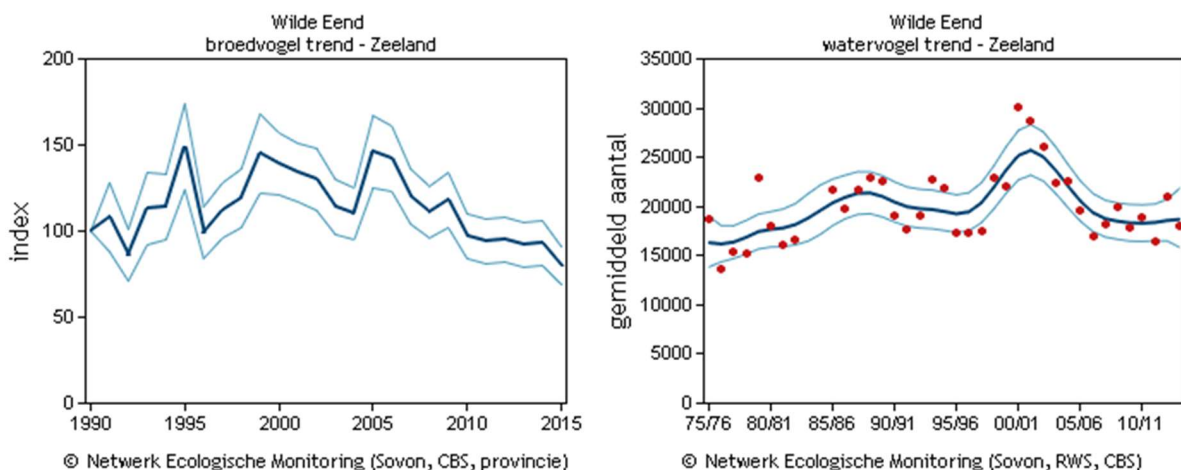
De landelijke broedpopulatie wordt door Sovon geschat tussen de 350.000-500.000 paar (1998-2000) wilde eenden. In de winter zitten er circa 600.000 wilde eenden in Nederland.

Sovon heeft op basis van Punt Transect Tellingen (PTT-methode) door middel van een jaarlijkse index de broedvogel- en winterpopulatie in Zeeland in beeld gebracht. Hieruit volgt een lichte afname van de broedpopulatie. De winterpopulatie is redelijk stabiel. Landelijk zien we de laatste jaren een iets scherpere daling in de trendtelling. Het is van belang om de soort gedurende de beheerplanperiode goed te monitoren.

²³ Zie ook: Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten

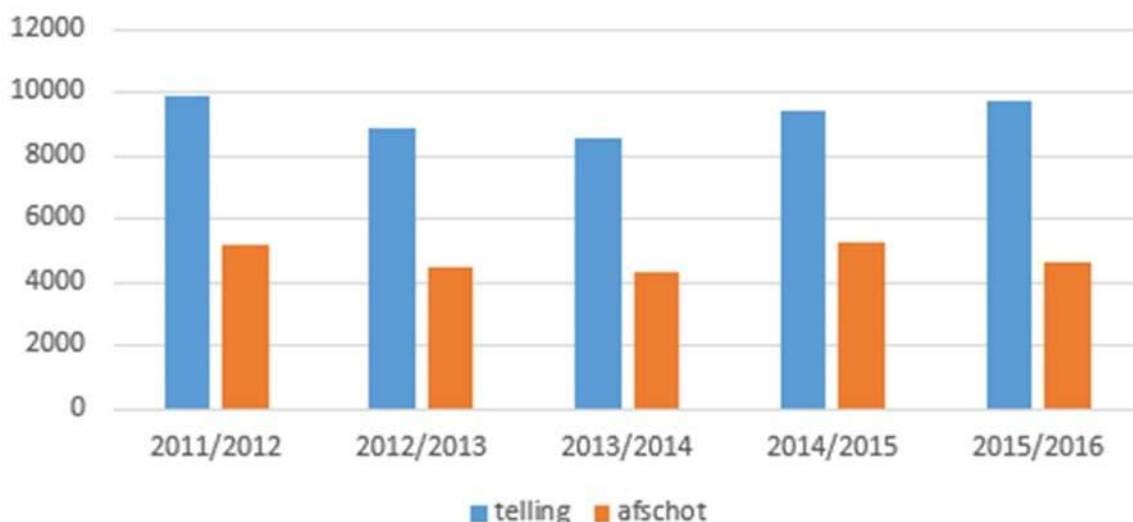
Figuur 20. Links: verspreidingskaart met broedvogels in Zeeland in de periode 1998-2000 en rechts: kaart met indicatie aantallen niet-broedvogels op basis van PTT wintervogeltelling (Bron: Sovon, 2017).

Figuur 21. Jaarlijkse index van broedvogelstand en de winterpopulatie in december (Bron: Sovon, 2017).

Jacht en schadebestrijding

In de afgelopen perioden bestond er geen verplichting om trendtellingen van wilde eenden uit te voeren. Dit is echter wel door Sovon uitgevoerd. Er bestond ook geen verplichting om afschot (jacht of schadebestrijding) te registreren. Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg dat er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de wilde eendenpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) wilde eenden. Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 22. Getelde populaties en geregistreerd afschot wilde eend.

Schade

Omdat de soort onder de Flora- en faunawet (Ffw) reeds mocht worden bejaagd en ook op de lijst met provinciale vrijstelling was geplaatst en er op grond van de Ffw geen verplichting bestond om schade te melden, ontbreekt over de afgelopen jaren inzicht in eventuele schade aan met name gewassen. De schades die er zijn betreffen met name schades van gemengde groepen.

Maatregel

Jacht

De wilde eend is een wildsoort en daar mag in het jachtseizoen van 15 augustus t/m 31 januari op worden gejaagd. Dit kan met jachtvogels en eendekooien. Daarnaast mag de wilde eend vanaf een half uur voor zonsopkomst tot een half uur na zonsondergang met het geweer worden bejaagd. In de praktijk zal voornamelijk bij de jacht het geweer gebruikt worden.

Wilde eenden kunnen direct met het geweer worden bejaagd. De aanzitjacht is het meest effectief, maar voor de voet jagen wordt ook toegepast. Doorgaans zijn deze jachtmethodes kleinschalig van opzet en wordt een beperkt aantal dieren per actie geschoten. Er kan ook worden gekozen om wilde eenden te vangen met een jachtvogel of met een eendekooi. Zonder geweer, maar met gebruikmaking van een jachtvogel, is de jachtveldeis van 40 ha niet van toepassing. Op deze manier worden kleine gebieden toch bejaagbaar.

Provinciale vrijstelling

De wilde eend is een algemeen voorkomende soort. Met de Verordening, artikel 6.2 tweede lid hebben PS van Zeeland besloten om, tussen zonsopgang en zonsondergang, het opzettelijk doden van wilde eenden, met gebruikmaking van het geweer vrij te stellen. De vrijstelling geldt enkel ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom vrij te stellen. Deze vrijstelling geldt voor de gehele provincie Zeeland en gedurende het gehele jaar. Als voorwaarde wordt gesteld dat alleen van de vrijstelling gebruik mag worden gemaakt, indien de gebruiker beschikt over een door de grondgebruiker verleende en vereiste schriftelijke toestemming.

Preventieve maatregelen

Op basis van artikel 3.15 Wnb is het niet verplicht preventieve maatregelen te nemen, voordat uitvoering mag worden gegeven aan de vrijstelling.

Met name daar waar 'reguliere' jacht niet mogelijk is doordat de grondeigenaar de jacht niet heeft verhuurd of omdat een veld niet voldoet aan de eisen aan een jachtveld, kan de jacht niet bijdragen aan het beperken of voorkomen van schade aan één of meer van genoemde belangen.

Schade door wilde eenden kan effectief worden bestreden op basis van de vrijstelling. Daarnaast heeft de grondgebruiker de mogelijkheid om andere middelen in te zetten zoals beschreven in de Faunaschade Preventiekit Module eenden (www.BIJ12.nl/faunafonds). Dit kan met name van belang zijn op locaties waar het geweer niet kan worden gebruikt.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

In situaties waarbij sprake is van (dreigende) schade aan één of meer van de hiervoor opgesomde wettelijke belangen is het allereerst aan de jachthouder om gedurende het jachtseizoen de stand zodanig in omvang te beheren dat hiermee in redelijkheid schade gedurende het verdere jaar kan worden beperkt. Echter, dit zal lang niet overal mogelijk blijken. Indien reguliere bejaging in redelijkheid niet kan leiden tot het voorkomen of beperken van schade aan belangen is de grondgebruiker degene die dan gebruik kan maken van de provinciale vrijstelling.

Op grond van dit faunabeheerplan dient de jachthouder zijn afschot (zowel de aantallen als de locaties op jachtveldniveau) vanaf het jachtseizoen 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS). Dezelfde eis geldt voor de grondgebruiker, indien hij gebruik maakt van de vrijstelling.

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan, onderdeel wilde eend, dient alleen als onderbouwing voor de uitoefening van de jacht en het gebruik maken van de provinciale vrijstelling. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten. Voor de wilde eend geldt dat er geen ontheffing op voorhand voor schadebestrijding nodig wordt geacht. Jacht en gebruik van de vrijstelling zijn voldoende borg om schade aan gewassen en aan andere belangen te voorkomen en te beperken.

Conclusie

De jacht gedurende de periode 15 augustus t/m 31 januari en de plaatsing op de provinciale vrijstellingenlijst zijn afdoende om schade aan de bij wet geformuleerde belangen te voorkomen. Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handeling 'opzettelijk doden met gebruik van het geweer' zoals opgenomen in de Verordening.

5.14 Zwarte kraai (*Corvus Corone*)

Status

Landelijk vrijgestelde soort.

Staat van instandhouding

De aanwijzing van de zwarte kraai als landelijk vrijgestelde soort als bedoeld in artikel 3.15 eerste lid, houdt in dat reeds is vastgesteld dat de soort niet in zijn voortbestaan wordt bedreigd of dat de gunstige staat van instandhouding in het geding komt. Verdere beoordeling op de staat van instandhouding is binnen dit faunabeheerplan dan ook niet aan de orde. Wel wordt door middel van monitoring een bijdrage geleverd aan het bepalen van de landelijke en Zeeuwse trend.

Gegevens over populatie

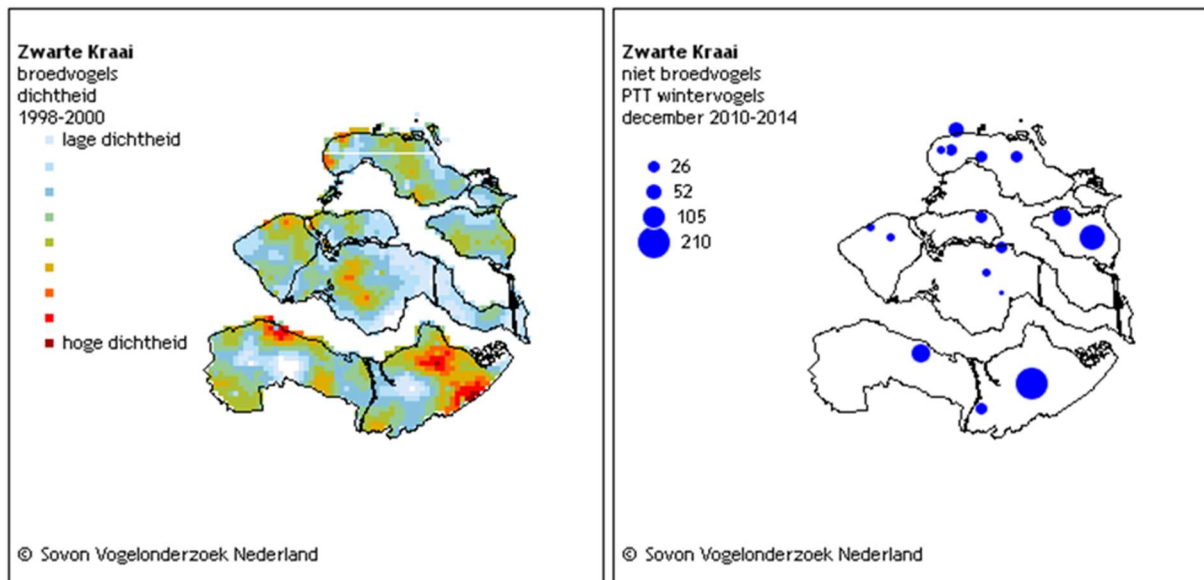
Verspreiding

De zwarte kraai komt in de gehele provincie voor.

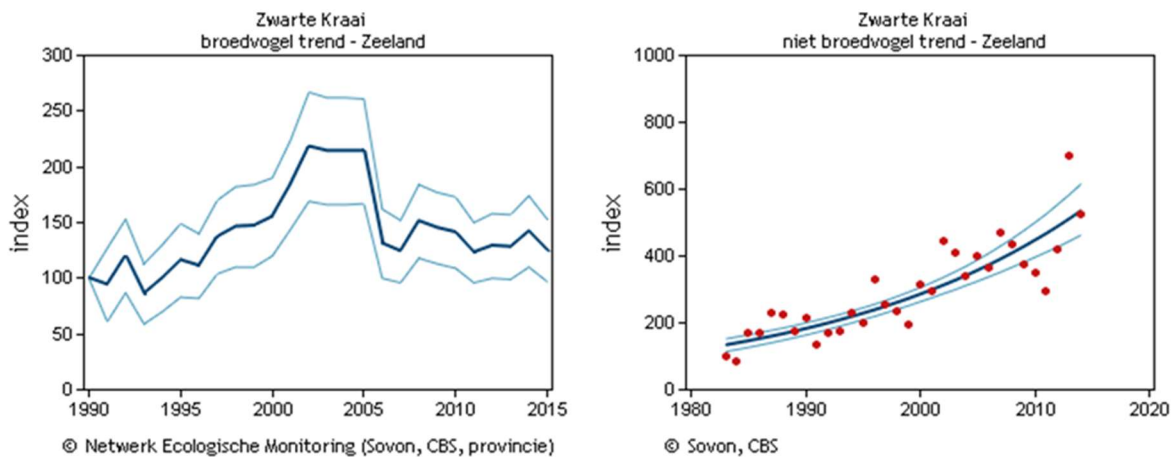
Aantallen

De landelijke broedpopulatie wordt door Sovon geschat tussen de 70.000-100.000 paar zwarte kraaien. In de winter trekken er daarnaast een zeer groot aantal zwarte kraaien door. In Zeeland broedt de soort op alle eilanden en ook 's winters is de soort talrijk aanwezig.

Sovon heeft op basis van Punt Transect Tellingen (PTT-methode) door middel van een jaarlijkse index de winterpopulatie in Zeeland in beeld gebracht. Hieruit volgt dat er sprake is van een lichte toename. Landelijk zien we de laatste jaren een stabiele populatie in de trendtelling.

Figuur 23. Links: verspreidingskaart met broedvogels in Zeeland in de periode 1998-2000 en rechts: kaart met indicatie aantallen niet-broedvogels op basis van PTT wintervogeltelling (Bron: Sovon, 2017)

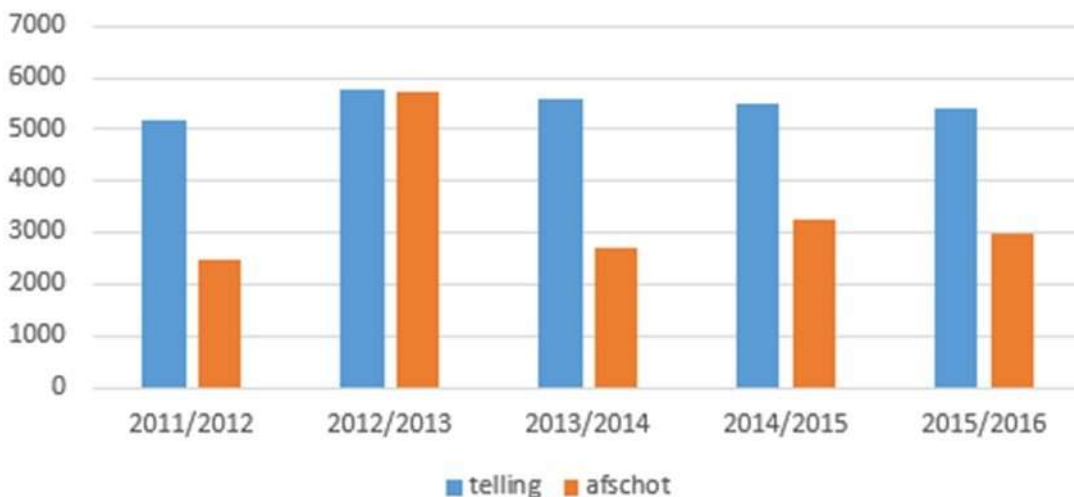

Figuur 24. Jaarlijkse index van broedvogelstand en de winterpopulatie in december (Bron: Sovon, 2017).

Schadebestrijding

Schadebestrijding op grond van vrijstelling

In de afgelopen perioden bestond geen verplichting om trendtellingen van zwarte kraaien uit te voeren. Dit is echter wel door Sovon uitgevoerd. Er bestond ook geen verplichting om afschot (schadebestrijding op grond van vrijstelling) te registreren. Daarom kan ten tijde van het opstellen van dit faunabeheerplan slechts een overzicht worden gegeven van de vrijwillig door jachthouders of grondgebruikers aangeleverde gegevens. Dit heeft tot gevolg dat er geen verband is te leggen tussen de daadwerkelijke omvang van de zwarte kraaienpopulatie(s) binnen Zeeland en het daadwerkelijk aantal geschoten (of anderszins gedode) zwarte kraaien. Onderstaande grafiek is dus slechts indicatief.

Figuur 25. Getelde populaties en geregistreerd afschot zwarte kraai

Schade

Omdat de soort onder de Ffw op de lijst met landelijke vrijstelling was geplaatst, en er op grond van de Ffw geen verplichting bestond om schade te melden, ontbreekt over de afgelopen jaren inzicht in eventuele schade aan met name gewassen. De schade die wel is vastgesteld, betreft vaak schade veroorzaakt door meerdere soorten in gemengde groepen.

Maatregel

Landelijke vrijstelling

Voor de bestrijding van zwarte kraaien kan de grondgebruiker op grond van de landelijke vrijstelling handelingen verrichten ter voorkoming van in het lopende of daaropvolgende jaar dreigende schade op deze gronden, in of aan deze opstallen of in het omringende gebied. Deze handelingen betreffen het opzettelijk vangen en/of doden van zwarte kraaien en het opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen.

Dit houdt in dat, binnen de kaders zoals opgenomen in de Regeling natuurbescherming, schadebestrijding door de grondgebruikers mag plaatsvinden. Deze vrijstelling kan op grond van de volgende wettelijke belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora of fauna.

Preventieve maatregelen

Op basis van artikel 3.15 Wnb is het niet verplicht preventieve maatregelen te nemen, voordat uitvoering mag worden gegeven aan de vrijstelling. Schade door zwarte kraaien kan effectief worden bestreden op basis van de vrijstelling. Daarnaast heeft de grondgebruiker de mogelijkheid om andere middelen in te zetten zoals beschreven in de Faunaschade Preventiekit Module Kraaiachtigen (www.BIJ12.nl/faunafonds). Dit kan met name van belang zijn op locaties waar het geweer niet kan worden gebruikt.

Beschrijving planmatige en gecoördineerde bestrijding

In situaties waarbij sprake is van (dreigende) schade aan één of meer van de hiervoor opgesomde wettelijke belangen is het allereerst aan de jachthouder om gedurende het jachtseizoen de stand zodanig in omvang te beheren dat hiermee in redelijkheid schade gedurende het verdere jaar kan worden beperkt. Echter, dit zal lang niet overal mogelijk blijken. Indien reguliere bejaging in redelijkheid niet kan leiden tot het voorkomen of beperken van schade aan belangen, is de grondgebruiker degene die dan gebruik kan maken van de landelijke vrijstelling.

Op grond van dit faunabeheerplan dient de jachthouder zijn afschot (zowel de aantallen als de locaties op jachtveldniveau) vanaf het jachtseizoen 2017 te registreren in het faunaregistratiesysteem (FRS). Dezelfde eis geldt voor de grondgebruiker, indien hij gebruik maakt van de vrijstelling.

Met deze registratiegegevens kan, mede in combinatie met schademeldingen, voor de komende planperioden inzicht worden gekregen in de wijze waarop planmatige en gecoördineerde schadebestrijding plaatsvindt.

Samenhang met populatiebeheer en schadebestrijding op basis van ontheffingen

Dit faunabeheerplan onderdeel zwarte kraaien, dient alleen als onderbouwing voor het gebruik maken van de landelijke vrijstelling. Voor zover voor deze soort ook de noodzaak wordt gezien om een ontheffing als bedoeld in artikel 3.17 Wnb aan te vragen, wordt verwezen naar het Faunabeheerplan Zeeland 2015-2019 Zoogdieren en overige vogelsoorten. Voor de zwarte kraai geldt dat er geen ontheffing op voorhand voor schadebestrijding nodig wordt geacht. Het gebruik van de vrijstelling is voldoende borg om schade aan gewassen en aan andere belangen te voorkomen en te beperken.

Conclusie

De plaatsing op de landelijke vrijstellingenlijst is afdoende om schade aan de bij wet geformuleerde belangen te voorkomen. Met dit faunabeheerplan wordt inzicht gegeven in de handelingen die binnen de provincie Zeeland worden uitgevoerd op grond van de landelijke vrijstelling zoals opgenomen in de Wnb, het Besluit en Regeling natuurbescherming.

6. Monitoring

De wetgever heeft vastgelegd dat over alle handelingen die vallen onder jacht, beheer en schadebestrijding door jachtaktehouders verantwoording moet worden afgelegd. In het faunabeheerplan wordt vastgelegd hoe deze verantwoording dient plaats te vinden. Er is sprake van een tweetal type gegevens die door uitvoerders (lees jachtaktehouders) dienen te worden aangeleverd.

Op basis van artikel 3.13 lid 1 Wnb dienen jachtaktehouders jaarlijks gegevens te verstrekken aan de FBE over de door hun gedode dieren. Dit houdt in dat eenieder die dieren doodt uit hoofde van jacht, beheer en schadebestrijding deze gegevens dient te verstrekken. Daar waar staat 'afschot' dienen derhalve ook de aantallen te worden meegenomen die zijn bemachtigd bij vangen met vangkooi (vos en konijn), fret en buidel (konijn) jachtvogel en eendenkooi (alle jacht en vrijgestelde soorten).

Naast afschotregistratie zal ook de populatieontwikkeling moeten worden gemonitord om de nu ontbrekende relatie tussen afschot en populatieontwikkeling zichtbaar te kunnen maken (trendtellingen zijn wettelijk verplicht als onderbouwing fbp; art. 3.12, vijfde lid). Hiervoor worden door de Faunabeheereenheid geselecteerde tellingen uitgeschreven voor de in dit plan genoemde soorten die door de WBE's worden gecoördineerd. Inzicht in de populatieontwikkeling is tevens verplicht op grond van de Verordening.

In artikel 5.4 van de Verordening staat: 'De wildbeheereenheid neemt, in het kader van het faunabeheerplan, deel aan trendtellingen van diersoorten, en draagt zorg voor afschotregistratie en de registratie van dood gevonden dieren, voor het gehele gebied waarover zich de zorg van de wildbeheereenheid uitstrekt.' In de volgende paragrafen wordt hier nadere invulling aan gegeven.

6.1 Afschotregistratie jacht en vrijgestelde soorten

De FBE hecht grote waarde aan de coördinatie van jacht, beheer en schadebestrijding door WBE's, met in het verlengde de jachthouder. Al het afschot, de vangsten van vos en konijn met vangkooi en de vangst met fret en buidel, eendenkooi of jachtvogel worden digitaal geregistreerd in het FRS.

Ten aanzien van het registreren van afschot heeft de jachthouder een centrale rol. Hij is het, die het overzicht heeft en houdt over de uitvoering van jacht, beheer en schadebestrijdingen en draagt de zorg voor een redelijke wildstand in zijn jachtveld. Jachtaktehouders die actief zijn in het veld van de jachthouder dienen zich ten aanzien van jacht en vrijstelling te verantwoorden bij de jachthouder.

Daar waar de jachthouder een niet natuurlijke persoon is of niet beschikt over een jachtakte wordt door hem de uitvoerende jachtaktehouder/uitvoerder in FRS aangewezen als gemachtigd jachthouder. De betreffende jachtaktehouder/uitvoerder wordt hierna gezien als jachthouder voor het betreffende gebied en is verantwoordelijk voor de gecoördineerde uitvoering van alle onderdelen van het faunabeheerplan.

Door de (gemachtigd) jachthouder wordt aan het einde van ieder kwartaal per jachtveld²⁴ een overzicht geregistreerd van alle gedode dieren op basis van jacht en vrijstelling. Hierbij is er

²⁴ Onder jachtveld wordt verstaan: een jachtveld zoals de wetgever dit heeft omschreven. Velden die niet aaneengesloten zijn dienen derhalve ook als afzonderlijke velden te worden geregistreerd.

voorkeur voor registratie op datum, echter registratie op de laatste dag van het kwartaal volstaat.

Per kwartaal worden de volgende einddata aangehouden (hierbij wordt uitgegaan van het beheerjaar 1 januari tot en met 31 december):

- beheerkwartaal 1: 31 maart
- beheerkwartaal 2: 30 juni;
- beheerkwartaal 3: 30 september;
- beheerkwartaal 4: 31 december.

Schriftelijk rapporteren wordt door de FBE niet geaccepteerd, alles dient door bovengenoemde personen zelf in FRS te worden ingevoerd.

6.2 Faunatellingen

In de Verordening worden in artikel 5.4 eisen gesteld aan de rapportage. Alle jachthouders hebben een inspanningsverplichting om, voor zover van toepassing op het door hen bejaagde veld, bij te dragen aan de tellingen. Het betreft de trendtelling kleinwild in het voorjaar. Deze telling is gericht op een landelijke trend van de aantallen van de jachtwildsoorten. Hiervoor wordt vooralsnog geteld met een landelijk protocol, dat is opgesteld door een expertgroep bestaande uit jagers, grondgebruikers en/of -eigenaren en andere materiedeskundigen. De FBE sluit aan bij het initiatief van IPO om BIJ12 te vragen om de monitoringsbehoefte nader te onderzoeken en eventueel tot nieuwe monitoringsprotocollen te komen. Voor de Canadese gans kan aangesloten worden bij de voorjaars- en de zomertelling ganzen.

De inspanningsverplichting zit erin dat jacht en het afschot van vrijgestelde soorten alleen mogelijk is op basis van een faunabeheerplan. Voor het opstellen en evalueren van deze plannen zijn de data over afschot, maar ook gegevens over trendtellingen noodzakelijk. De Wnb eist immers dat het faunabeheerplan, ten behoeve van een planmatige en doelmatige aanpak, wordt onderbouwd door trendtellingen van de populaties van in het wild levende dieren in het werkgebied waarop het faunabeheerplan van toepassing is (art. 3.12, vijfde lid). Veel gegevens over de verspreiding van soorten en trendtellingen worden nu uit het NDFF of bij aangesloten partners (Sovon, waarneming.nl) gehaald. Om deze gegevens zo compleet mogelijk en betrouwbaar te krijgen is het van belang dat ook de jachthouders hun data goed registreren.

7. Wijzigingsmogelijkheid

Gezien de korte reactietijd voor de WBE's, het nieuwe wettelijk kader op basis waarvan mogelijk nog jurisprudentie gevormd gaat worden, kan het plan vóór het einde van de looptijd op onderdelen worden gewijzigd dan wel aangepast, om onvoorziene problemen ten aanzien van de uitvoering, te kunnen verbeteren.

BIJLAGE 1 Bijlagen als opgenomen bij de Verordening wet natuurbescherming zeeland 2017

Zie voor een toelichting hoofdstuk 1, paragraaf 1.4 van het Faunabeheerplan jacht en schadebestrijding op vrijgestelde soorten in Zeeland (2017-2019)

Bijlage I Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017

Schadesoorten als bedoeld in artikel 3.15, derde lid, van de wet en in artikel 6.1 van de Verordening:

- brandgans;
- ekster;
- fazant;
- grauwe gans;
- haas;
- holenduif;
- knobbelzwaan;
- kolgans;
- meerkoet;
- rietgans;
- rotgans;
- smient;
- spreeuw;
- wilde eend;
- woelrat,

Bijlage II Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017

Schadesoorten als bedoeld in artikel 6.2, eerste lid, van de Verordening:

Soort	Brandgans (<i>Branta leucopsis</i>)
Belang:	Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom
Gebied:	De gehele provincie Zeeland
Periode:	Jaarrond

Bijlage III Verordening Wet natuurbescherming Zeeland 2017

Schadesoorten als bedoeld in artikel 6.2, tweede lid, van de Verordening:

Soort	Spreeuw (<i>Sturnus vulgaris</i>)
Belang:	Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren
Gebied:	De gehele provincie Zeeland
Periode:	Jaarrond, tussen zonsopgang en zonsondergang
Toegestane middelen/methoden:	Het geweer
Specifieke voorschriften:	Alleen als men beschikt over de door de grondgebruiker verleende en vereiste schriftelijke toestemming

Soort	Wilde eend (<i>Anas platyrhynchos</i>)
Belang:	Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren
Gebied:	De gehele provincie Zeeland
Periode:	Jaarrond, tussen zonsopgang en zonsondergang
Toegestane middelen/methoden:	Het geweer
Specifieke voorschriften:	Alleen als men beschikt over de door de grondgebruiker verleende en vereiste schriftelijke toestemming

BIJLAGE 2 Overzicht van wettelijke vereisten ten aanzien van de uitoefening van de jacht, het populatiebeheer en schadebestrijding door grondgebruikers

	Jacht	Vrijstelling voor schadebestrijding	Populatiebeheer
<i>Welk belang</i>	Benutting en zorg voor redelijke wildstand in eigen jachtveld	In de wet genoemde belangen, afhankelijk van de soort, waaronder onder andere schade aan eigendommen en bescherming flora en fauna	In de wet genoemde belangen, afhankelijk van de soort waaronder onder andere: <ul style="list-style-type: none"> • schade aan eigendommen • bescherming flora en fauna • volksgezondheid en openbare veiligheid • vliegverkeer • andere belangen
<i>Wie bevoegd</i>	Jachthouder, combinanten en anderen in hun gezelschap	Grondgebruiker en anderen met diens schriftelijke toestemming (jachtaktehouder/ jachthouder)	Faunabeheereenheid, personen door hen onder coördinatie van de WBE (gemachtigd) jachthouder
<i>Grondslag</i>	Jachtrecht (zakelijk recht), zoals beperkt door de wet	Landelijke vrijstelling (bij ministeriële regeling) en provinciale vrijstelling (bij provinciale Verordening)	Provinciale ontheffing of opdracht
<i>Welke soorten</i>	Soorten aangewezen in artikel 3.20 lid 2 Wnb: fazant, wilde eend, houtduif, haas, konijn	Te bepalen bij algemene maatregel van bestuur en/of provinciale Verordening	Afhankelijk van faunabeheerplan en ontheffing
<i>Welke periode</i>	Jachtseizoen, bepaald door de minister van Economische zaken (Regeling natuurbescherming)	Te bepalen bij vrijstelling (min van EZ), of middels de provinciale Verordening	Afhankelijk van faunabeheerplan en ontheffing
<i>Welke voorwaarden voor de uitvoering</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Goed jachthouderschap • Omvang jachtveld bij gebruik geweer • Redelijke wildstand • Uitvoeringsvoorschriften • Aansprakelijk voor wildschade • Overeenkomstig goedgekeurd faunabeheerplan 	<ul style="list-style-type: none"> • Schade in omgeving, dit of volgend jaar optredend • Overeenkomstig het goedgekeurde faunabeheerplan 	Afhankelijk van ontheffing op basis van goedgekeurd faunabeheerplan

	Jacht	Vrijstelling voor schadebestrijding	Populatiebeheer
<i>Welke middelen</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Aangewezen bij Wet • voor gebruik geweer en jachtvogels is een akte vereist 	<ul style="list-style-type: none"> • Landelijke vrijstelling: aangewezen bij ministeriële regeling • provinciale vrijstelling: aangewezen bij provinciale Verordening • voor gebruik geweer en jachtvogels is een akte vereist 	<ul style="list-style-type: none"> • Bij ontheffing aangewezen door provincies • Voor gebruik geweer en jachtvogels is een akte vereist
<i>Eisen jachtakte</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Jachtexamen • jachthouder zijn van grond van voldoende omvang (40 ha) of diens toestemming hebben • Verzekering jachtgeweer • Lidmaatschap WBE* 	<ul style="list-style-type: none"> • Jachtexamen • In bezit van grondgebruikersverklaringen • Verzekering jachtgeweer 	<ul style="list-style-type: none"> • Jachtexamen • In bezit van grondgebruikersverklaringen • Verzekering jachtgeweer
<i>Rol Faunabeheereenheid</i>	Opstellen faunabeheerplannen	Opstellen faunabeheerplannen	Opstellen faunabeheerplannen Verlenen machtigingen
<i>Rol WBE</i>	Indien gevraagd gegevens aanleveren aan faunabeheereenheden voor faunabeheerplan	Indien gevraagd gegevens aanleveren aan faunabeheereenheden voor faunabeheerplan	Uitvoering faunabeheerplan Coördinatie beheer
<i>Rol Jachthouder</i>	Uitvoering conform FBP Registratie regulatie	Uitvoering conform FBP Registratie regulatie	Uitvoering Conform FBP Registratie handelingen en regulatie

*het verplicht lidmaatschap van een WBE geldt niet voor medewerkers van Staatsbosbeheer, de Vereniging Natuurmonumenten of Stichting Het Zeeuwse Landschap, wanneer het jachtveld in eigendom is van deze organisatie, onder de voorwaarde dat deze organisatie zich heeft aangesloten bij de FBE en op grond daarvan deelneemt aan de gegevensverzameling en de uitvoering van het faunabeheerplan.

BIJLAGE 3 Samenvatting van de door de Zeeuwse WBE's ingebrachte zienswijzen naar aanleiding van het voorgelegde concept-faunabeheerplan Jacht en Vrijgestelde soorten 2017-2019

In de Algemene Ledenvergaderings van de KNJV op donderdag 16 februari 2017 is besloten een reactie in te sturen namens de NOJG, KNJV en de gezamenlijke WBE's .
Die reactie is hieronder opgenomen.

Bergen op Zoom; 17 februari 2017

Geacht bestuur Faunabeheereenheid Zeeland,

Met belangstelling hebben wij, 17 WBE's, NOJG en Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, kennis genomen van uw wildbeheerplan, onderdeel Jacht en vrijgestelde soorten. Allereerst willen wij u een compliment maken met dit zorgvuldig opgestelde document. In gezamenlijkheid met alle partijen is besloten een reactie namens allen op te stellen.

Gezien de korte reactietijd, het nieuwe wettelijk kader op basis waarvan mogelijk nog jurisprudentie gevormd gaat worden, zien wij graag in het plan een clause opgenomen waarin wordt aangegeven, dat het plan voor het einde van de looptijd op onderdelen kan worden gewijzigd dan wel aangepast, om onvoorziene problemen ten aanzien van de uitvoering, te kunnen verbeteren.

In zijn algemeenheid kan worden geconstateerd dat er een werkbaar plan ligt dat aansluit op wettelijk vereiste transparantie en verantwoording. Voor een belangrijk deel ligt deze verantwoording bij de jachthouders. In het plan komen we echter ook regelmatig de term jachtaktehouder tegen. In een aantal gevallen is dit onjuist en zien wij dit graag aangepast in jachthouders. (bij de paginagewijze opsomming van opmerkingen kom ik daar op terug.

Ten aanzien van de vrijgestelde soorten (die voorbehouden zijn aan de grondgebruiker, of de door hem aangestelde jachtaktehouder), geeft u aan dat de jachthouder verantwoordelijk is voor het verkrijgen en de rapportage van deze gegevens. Wettelijk is er geen enkele basis voor een jachthouder (voor zover deze een ander is dan de uitvoerder van de vrijstelling) om dergelijke gegevens te krijgen. Wij stellen dan ook voor dat u de uitvoerder van de vrijstelling dwingend voorschrijft in het faunabeheerplan om per kwartaal al zijn bemachtigde dieren te melden bij de jachthouder ter plaatse. De jachthouder kan dan zorgen voor een correcte invoering van alle data in het door de faunabeheereenheid beschikbaar gestelde digitale systeem. Tekst voorstellen dien aangaande zal ik bij de paginagewijze behandeling opnemen.

Paginagewijze behandeling

Pagina 5 Toegestane middelen, methoden enz, voor laatste zin
“..... in een besluit tot vrijstelling,” Hier moet staan “provinciale vrijstelling” ,
Artikel 3.9 verwijst namelijk niet naar de landelijke vrijstelling.

Pagina 6, tweede regel, “in het omliggende gebied” vervangen door “binnen het werkgebied van de WBE.”

Wettelijke belangen, eerste alinea, er is daar niet opgenomen overlast en effecten ten aanzien van volksgezondheid/ dierenwelzijn.

Pagina 8 3 b; na de komma in de zien vervangen door “over dat deel van de populatie dat zich in zeeland ophoudt.”

Pagina 10 tweede alinea.

“het maakt de jachthouder verantwoordelijk voor de registratie door jachtaktehouders en andere uitvoerders uitgevoerde handelingen en reductie” Zoals wij in het inleidende stuk geschreven hebben, is dit wettelijk onmogelijk. De jachthouder heeft op geen enkele manier zeggenschap over door de grondgebruiker aangestelde uitvoerder van de provinciale / landelijke vrijstelling.

Graag zien wij hier opgenomen:

“De jachthouder is verantwoordelijk voor de rapportage over in zijn jachtveld bemachtigde dieren. Een ieder die naast de jachthouder soorten bemachtigd op basis van een door de grondgebruiker verstrekte toestemming voor beheer en schadebestrijding, is verplicht zijn aantallen bemachtigde dieren per kwartaal te melden bij de jachthouder.”

Pagina 10 Laatste alinea “(FRS)” weglaten.

Pagina 12 WBE kaart klopt niet, figuur 1 geeft een indicatie van de Zeeuwse WBE's, de actuele kaart, gebaseerd op het door de faunabeheereenheid gehanteerde digitale systeem kunt u inzien op www.jagersvereniging.nl

Pagina 16 eerste alinea, daar dient “leeftijd” te worden verwijderd.

Pagina 16 tweede alinea, derde regel, “de tellingen” vervagen door “landelijke tellingen volgens landelijke telprotocollen”

Pagina 16 derde alinea. Klopt niet, het doel van registratie is niet om het NDFP te vullen. Dit is een verzamelbak van gevalideerde, maar ook van ongevalideerde waarnemingen(.nl) Tellingen en gegevens van jagers, worden ingevoerd in het digitale systeem wat door de faunabeheereenheid wordt aangeboden.

Pagina 17, voor laatste alinea. “(FRS)” verwijderen en het deel wat er na komt vervangen door “Het betreft de landelijke trend telling volgens landelijk telprotocol. “

Pagina 18 Bovenaan, na “.....registreren” de rest van de zin verwijderen.

Pagina 20, Tabel kolom ontheffing aanvullen met;

Wilde eend, 1 uur voor zonsopkomst, tot 1 uur na zonsondergang

Konijn, kunstlicht

Canadese Gans, vangkooi/vangkraal

Kauw, vangkooi

Kraai, vangkooi

Vos, 1 uur voor zonsopkomst tot uur na zonsondergang; kunstlicht

Brandgans, vangkooi / vangkraal

Damhert, 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang

Ree, 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang

Pagina 21 Boven aan b. “kleiner” vervangen door “zodanig kleiner wordt dat de soort in zijn voortbestaan wordt bedreigd”

Pagina 21 c, na “lange termijn” “(landelijk)” opnemen.

Pagina 21 derde puntje aanvullen met “en daarmee het voortbestaan van de soort bedreigd.”

Pagina 22 Zoogdieren, hanteer de B versie van het FBP. Alle biologie kennis over soorten is overbodig. Trends en andere data die in de “B” versie staan zijn waardevol

Pagina 24 Haas, Maatregelen Jacht

“Geschat wordt dat er ongeveer 50% van de totale stand wordt afgeschoten. Een hoger percentage afschot is niet wenselijk, omdat een jager niet alleen schade in zijn jachtveld dient te voorkomen, maar wettelijk ook verplicht is om voor een redelijke wildstand te zorgen.” Deze zin verwijderen, voegt niks toe.

Pagina 64 Faunatellingen: U spreekt van jachtaktehouders hebben een inspanningsverplichting, dat moet zijn jachthouders hebben een inspanningsverplichting.

Wij hopen dat wij met onze bijdrage uw plan verder hebben kunnen verbeteren.

Hoogachtend,
Koninklijke Nederlandse Jagervereniging
Mede namens de NOJG en de 17 Zeeuwse WBE's
w.g.
Kees van Hulst
regiomanager

Verder zijn er reacties van onderstaande WBE's ontvangen:

WBE Tholen en Sint Philipsland
WBE Hontenisse
WBE Reimerswaal;
WBE Koewacht
WBE De Poel-Heinkenszand e.o
WBE Zuid-west Zuid Beveland
WBE Axel
WBE Midden Zeeuws Vlaanderen

Aangezien de opmerkingen van bovenstaande individuele WBE's nagenoeg allemaal zijn opgenomen in de meest uitgebreide reactie van WBE Tholen en Sint Philipsland is, - om herhaling van de opmerkingen te voorkomen – alleen de volledige reactie van deze WBE hieronder opgenomen.

Hierbij opgemerkt dat ook de WBE Tholen en Sint Philipsland zich in de Algemene Ledenvergadering van de KNJV op donderdag 16 februari 2017, akkoord heeft verklaard met de gezamenlijke reactie van KNJV, NOJG en de 17 WBE's, zoals hierboven opgenomen.

Reactie WBE Tholen en Sint Philipsland;

Proces: Gezien de reactietermijn die de WBE's gegeven wordt kunnen wij niet anders dan in het geheel niet instemmen met het op 13 februari 2017 toegezonden concept-Faunabeheerplan jacht en vrijgestelde soorten. In uw bericht van 13 februari, (17.08 uur) vraagt u ons om voor 19 februari (dus 18 februari) te reageren op het concept-Faunabeheerplan. Kortom de WBE's worden 5 dagen gegeven om te reageren op een plan dat 70 pagina's (61 inhoudelijk) omvat. Wij vermoeden dat u met het toezenden van het plan en de vraag om daar op te reageren invulling wil geven aan art. 3.12 lid 6 van de Wnb, zijnde: "Alvorens een faunabeheerplan vast te stellen, hoort de faunabeheereenheid de binnen haar werkgebied werkzame wildbeheereenheden over de inhoud van het plan." Wij zijn er van overtuigd dat, wanneer het 'horen' schriftelijk plaatsvindt, een redelijke termijn gegeven moeten worden. Voor een dergelijk plan kan het niet zo zijn dat 5 dagen een redelijke termijn is. Wij denken dan eerder aan 6 weken zoals ook gebruikelijk is in verschillende toegepaste termijnen conform de Algemene wet bestuursrecht. Vragen/ opmerkingen n.a.v. het concept-Faunabeheerplan (versie B, dd. 10 februari 2017):

1. In de eerste 3 hoofdstukken wordt aangegeven wat het wettelijk kader, de Visie en de Reikwijdte en looptijd is. Er wordt 'koud' gestart met het Wettelijk kader. Om de nadruk te leggen bij de verantwoordelijkheid van de FBE en Provincie adviseren wij de volgorde te wijzigen in: 1. Visie; 2. Reikwijdte en Looptijd; 3. Wettelijk kader.

2. In hoofdstuk 2 is de Visie opgenomen. Wij onderschrijven hetgeen in dit hoofdstuk is opgenomen maar wensen de volgende kanttekeningen/ opmerkingen in te brengen: - Hoewel de kernwoorden Concreet, Integraal, Transparant en Gedragen worden gebruikt willen wij benadrukken dat het uiteindelijk de Zeeuwse jagers zijn die uitvoering geven aan het Faunabeheerplan. We zijn dan ook voor een plan waarbij de genoemde kernwoorden belangrijk zijn maar verwachten dat de FBE en Provincie Zeeland in hoge mate de stem van de uitvoerders zullen meewegen. Dit werkt wat ons betreft ook door in de acceptatie van tellingen die uitgevoerd worden door de uitvoerders (zoals ganzentellingen die een ander beeld geven dan tellingen van Sovon).

- Zonder gewicht toe te kennen wordt aangegeven dat iedere betrokken partij verantwoordelijkheid heeft. Zolang voor jagers/uitvoerders onvoldoende middelen ter beschikking staan voelen wij ons niet of in ieder geval een stuk minder verantwoordelijk voor het behalen van Provinciale of FBE doelen.

3. Onder hoofdstuk 2, paragraaf 2.2. is aangegeven dat, conform de Wnb, WBE's gehoord moeten worden alvorens over te gaan tot vaststelling van het plan. Het is ons onduidelijk in hoeverre het horen van WBE's bij kan of zal dragen aan het Faunabeheerplan. Gezien de reactietermijn die gegeven wordt is het onmogelijk het Faunabeheerplan in een WBE bestuursvergadering te bespreken, laat staan met (een deel van) onze achterban.

4. In hoofdstuk 3 is in de paragraaf Afbakening van dit faunabeheerplan aangegeven dat het plan als een zelfstandig document te lezen moet zijn. Na het doornemen van het document kunnen wij dit niet onderschrijven. Om er een goed leesbaar document van te maken moet met name het hoofdstuk 'Wettelijk kader' een praktijkgericht gedeelte bevatten. De volgende vragen moeten naar onze mening duidelijk beantwoord worden in dit hoofdstuk: - Wat omvat de landelijke vrijstelling en welke instrumenten mogen hier gebruikt worden? (lokvogels, lokgeluiden, type wapen/munitie, mechanische middelen, geluiddraggers?) - Wat omvat de provinciale aanwijzing en vrijstellingen en welke instrumenten mogen hier gebruikt worden? (lokvogels, lokgeluiden type wapen/munitie, mechanische middelen, geluiddraggers?). Indien niet op een heldere wijze inzicht gegeven kan worden in de toegestane middelen (wellicht omdat deze opgenomen moeten worden in een besluit) adviseren wij de FBE om een dringend advies op te nemen! Vanzelfsprekend willen uitvoerders beschikken over alle beschikbare middelen om op een juiste en doeltreffende manier uitvoering te geven aan faunabeheer en schadebestrijding. Gelet op het gesloten ganzenakkoord zijn wij van mening dat de 'tool box' op dit moment ontoereikend is. Het gebruik van lokgeluiden (ook mechanisch), lokvogels (ook mechanisch) en ruimere tijden (uur voor zonsopgang t/m uur na zonsondergang) zijn zaken die mogelijk moeten zijn om tot een goed en daadkrachtig beheer en schadebestrijding te komen. (zie voor uitgangspunten en doelen het ganzenakkoord > <https://www.zeeland.nl/digitaalarchief/zee1500004>)

5. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op aard, omvang en periode van de handelingen in relatie tot Jacht en Schadebestrijding. Hoewel we onderschrijven dat monitoring (afschotcijfers en telcijfers) noodzakelijk is voor onderbouwing van handelingen in de toekomst kunnen wij, gelet op de parlementaire behandeling van de Wet Natuurbescherming (registratie achteraf en niet vooraf!) niet instemmen met paragraaf 4.2.4! Graag zouden wij willen weten waar is opgenomen dat het volgende klopt, wij citeren pag. 16: "Alle jachtaktehouders zijn verplicht minimaal per kwartaal afschot te melden bij de jachthouder van het betreffende veld, naar aantallen en datum en voor zover het wilde eend en fazant betreft ook geslacht en leeftijd. Jachtaktehouders kunnen, zover zij in gezagsverhouding staan tot de jachthouder, de registratie van afschot ook laten uitvoeren door de jachthouder. De registratie vindt plaats in het Faunaregistratiesysteem (FRS)."

6. Zie opmerking onder 4. Idem voor paragraaf 4.3.4

7. Paragraaf 5.3 Wij vragen ons zeer af of benadrukt moet worden dat de provincie een vinger aan de pols kan houden in geval van de populatie m.b.t. jachtsoorten. De Wnb is hier duidelijk in: "De jachthouder doet datgene wat een goed jachthouder betaamt om een redelijke stand van de in zijn jachtveld aanwezige wild als bedoeld in het tweede lid te handhaven, dan wel, bij het ontbreken daarvan, te bereiken, en om schade door in zijn jachtveld aanwezig wild als bedoeld in het tweede lid te voorkomen."

Zoogdieren 8. In 5.4 wordt onder Gegevens over populatie, Verspreiding aangegeven dat de dichtheden m.b.t. hazenpopulatie van gebied tot gebied kunnen verschillen, met een maximum in kleinschalige gevarieerde landschappen en een minimum in grootschalig en intensief gebruikte agrarische gebieden. Uit ervaring weten wij dat deze stelling niet op gaat. Ook in grootschalig en intensief gebruikte agrarische gebieden kan de populatiedichtheid groot zijn.

9. In 5.6 Vos onder Noodzaak tot ingrijpen wordt terloops opgemerkt dat pluimveebedrijven met vrije uitloop bezoek kunnen krijgen van een vos en dat dit kan nopen tot ingrijpen. Wij willen benadrukken en aangeven dat de ontwikkeling van pluimveebedrijven met vrije uitloop gestaag doorgaat. In de praktijk zien we (ook na navraag bij de gemeente Tholen) dat het aantal pluimveebedrijven de laatste jaren is toegenomen en dat in de toekomst deze bedrijven waarschijnlijk zullen groeien in omvang en/of aantallen bedrijfslocaties. Ook zijn er inmiddels ook al schademeldingen gedaan door pluimveebedrijven. Daarbij heeft de provincie zich tot nu toe non-actief opgesteld in haar beleid ter voorkoming van schade door vossen m.b.t. pluimveebedrijven en is niet bereid geweest om enige extra (afschot)maatregel te ondersteunen. Het noopt dus wel om in te grijpen maar de provincie doet niets en verschuift zich achter de preventieve maatregelen die de houder van het pluimveebedrijf moet nemen.

10. In 5.6 Vos is aangegeven onder Schadebestrijding dat er geen goede telgegevens bekend over de trend in Zeeland. Naar onze mening en overtuiging zijn er zeer wel trendtellingen bekend en aanwezig bij de FBE. Naast WBE's in Zeeuws Vlaanderen heeft ook de WBE Tholen in ieder geval de tellingen van de afgelopen jaren doorgegeven! Deze gegevens zouden gebruikt kunnen worden (eventueel met de aanduiding 'indicatief' omdat tellingen waarschijnlijk niet in de gehele provincie hebben plaatsgevonden).

11. In 5.6 Vos onder Conclusie graag ook een advies opnemen. Wij zijn van mening dat, om adequaat in te kunnen grijpen in de vossenpopulatie, jagers/ uitvoerder meer middelen tot hun beschikking moeten hebben. Met de komst van de vos merken wij dat met name weidevogels en andere bodembroeders zoals de patrijs zullen verdwijnen. Gezien het hiervoor genoemde feit vragen wij nadrukkelijk het advies richting GS op te nemen om middels ontheffing het gebruik van niet bij vrijstelling toegelaten methoden of middelen, alsmede het gebruik van het geweer buiten de wettelijk toegestane tijdstippen, met toepassing van kunstlicht/restlichtversterker en binnen de bebouwde kom en op gronden die niet voldoen aan de wettelijke eisen van een jachtveld mogelijk te maken.

12. In het kader van schadebestrijding op basis van de provinciale ontheffing voor Wilde Eend adviseren wij met klem een advies richting GS op te nemen om middels ontheffing te bepalen dat bestrijding vanaf een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang toegestaan is. Gezien het veranderende gedrag - dat wij in de praktijk waarnemen - kunnen wij concluderen dat eenden, net als ganzen, beschikken over een lerend vermogen en aan de hand daarvan hun leefwijze aanpassen. Verder willen wij m.b.t. de wilde eend verwijzen naar onze opmerking/ vraag onder 4.